

SOLVA

INTERGEMEENTELIJK SAMENWERKINGSVERBAND
VOOR RUIMTELIJKE ORDENING EN SOCIO-ECONOMISCHE EXPANSIE

RONSE LEUZESESTEENWEG

ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK

Augustus 2014 en juli 2015

Klinkenborg S., Pede R., Vanholme N. & Cherretté B.

ARCHEOLOGIE – RAPPORT 90

Colofon

Project:

Archeologisch vooronderzoek - Proefsleuvenonderzoek
Ronse - Leuzesesteenweg (12-RON-LS)
Vergunningsnummer: 2014/310 en 2015/186

Bouwheer:

Stad Ronse
Grote Markt 12
9600 Ronse

Opdrachtgever:

Stad Ronse
Grote Markt 12
9600 Ronse

Uitvoerder:

SOLVA
Intergemeentelijk samenwerkingsverband
voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie
Gentsesteeuweg 1B
9520 Vlierzele

Cherretté Bart (projectarcheoloog - vergunninghouder)
Vanholme Nele (projectarcheoloog)
Klinkenberg Sigrid (projectarcheoloog)
Pede Ruben (projectarcheoloog)
Vanrolleghem Wim (technisch assistent)
Belbachir Sami (technisch assistent)

Wetenschappelijke ondersteuning:

De Maeyer Wouter

Termijn terreinwerk:

12-20 augustus 2014 en 3-8 juli 2015

Wettelijk Depotnummer:

D/2017/12.857/26

The logo for SOLVA, featuring the word 'SOLVA' in a bold, serif font. The letter 'A' is stylized with a long, horizontal stroke that curves upwards at the end, resembling a sun or a wave.

Afbeelding voorblad: Aanleg van proefsleuven met zicht op het sportcomplex

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

CHRONOLOGIE

☐ Paleolithicum	☐ Oud	1.000.000/500.000 - 250.000 BP
	☐ Midden	250.000 - 38.000 BP
	☐ Jong	38.000 - 14.000 BP
	☐ Finaal	14.000 - 12.000 BP
☐ Mesolithicum	☐ Vroeg	ca. 9500 - 7700 BC
	☐ Midden	7700 - 7000/6500 BC
	☐ Laat	ca. 7000 - ca. 5000 BC
	☐ Finaal	ca. 5000 - ca. 4000 BC
☐ Neolithicum	☐ Vroeg	5300 - 4800 BC
	☐ Midden	4500 - 3500 BC
	☐ Laat	3500 - 3000 BC
	☐ Finaal	3000 - 2000 BC
☐ Bronstijd	☐ Vroege	2100/2000 - 1800/1750 BC
	☐ Midden A	1800/1750 - 1500 BC
	☐ Midden B	1500 - 1050 BC
	☐ Late	1050 - 800 BC
☐ IJzertijd	☐ Vroege	800 - 475/450 BC
	☐ Late	475/450 - 57 BC
☒ Romeinse Tijd	☐ Vroeg	56 BC - 100 AD
	☐ Midden	101 - 300 AD
	☐ Laat	301 - 400 AD
☒ Middeleeuwen	☐ Vroege / Frankisch	401 - 500 AD
	☐ Vroege / Merovingisch	501 - 750 AD
	☐ Vroege / Karolingisch	751 - 900 AD
	☐ Volle	901 - 1200 AD
	☐ Late	1201 - 1500 AD
☒ Postmiddeleeuwen	☐ Nieuwe Tijden	1501 - 1800 AD
	☐ Nieuwste Tijden	1801 - heden

KEYWORDS

☒ Landelijke context	☐ Voedselproductie	☒ Lithisch materiaal	☐ Gebruikssporenanalyse
☐ Stedelijke context	☐ Keramiekproductie	☒ Botmateriaal	☐ Materiaalstudie
	☐ Metallurgie	☒ Keramiek	☐ C14-datering
☐ Commercieel gebouw	☐ Artisanaat	☐ Staalname	☐ Archeomagnetisch
☐ Religieus gebouw		☐ Bouwmateriaal	☐ Dendrochronologisch
☐ Openbaar gebouw	☐ Begraving	☒ Metaal	☐ Optisch gestimuleerde luminescentie
☐ Militair gebouw	☐ Funeraire structuur	☐ Glas	☐ Biochemisch analytisch
		☐ Hout	☐ Fysico-chemisch analytisch
☒ Bewoning		☐ Kunststof	☐ Diatomeeën
☐ Woonhuis		☐ Textiel	☐ Palynologisch
☐ Villa		☐ Leder	☐ Zaden en vruchten
☐ Agrarisch gebouw		☐ Natuursteen	☐ Hout
		☐ Technisch aardewerk	☐ Anthracologisch
☒ Agrarische structuur		☐ Touw	☐ Gewervelde diersoorten
☐ Haard			☐ Insecten en mijten
☐ Kuil			☐ Malacologisch
☒ Weg			☐ Bodemkundig
☐ Waterwinning			☐ Fysisch antropologisch
☒ Afwateringsgracht			☐ Geografisch
☒ Perceelsgracht			☐ Geomorfologisch
☐ Extractie			☐ Geologisch
			☐ Conservatie
☐ Megalithische structuur			☐ Restauratie

INHOUDSTAFEL

Chronologie	3
Keywords	4
Inhoudstafel	5
1. Inleiding	6
2. Beschrijving van de vindplaats	7
2.1. Vindplaatsgegevens.....	7
2.2. Topografische, landschappelijke, bodemkundige situering.....	8
3. Historische en archeologische situering	11
3.1 Historische en cartografische situering.....	11
3.2. Archeologische situering.....	13
3.2.1. Archeologische kennis van de regio.....	13
3.2.2. Voorgaand archeologisch onderzoek.....	15
4. Onderzoeksopdracht	16
4.1. Vraagstelling.....	16
4.2. Randvoorwaarden.....	16
5. Werkwijze en opgravingsstrategie	17
5.1. Methodologie terreinwerk.....	17
5.1.1. Fase 1.....	17
5.1.2. Fase 2.....	18
5.2. Methodologie verwerking.....	19
5.3. Motivatie van de selectie van materiaal en staalname.....	21
6. Beschrijving van het archeologisch onderzoek	22
6.1 Fase 1.....	22
6.1.1. Stratigrafische opbouw van het terrein.....	22
6.1.2. Beschrijving van de sporen.....	24
6.2. Fase 2.....	37
6.2.1. Stratigrafische opbouw van het terrein.....	37
6.2.2. Beschrijving van de sporen.....	39
8. Synthese	61
9. Aanbevelingen en geplande vervolgonderzoeken	63
10. Samenvatting	64
11. Bibliografie	65
12. Bijlagen	66
12.1. Handleiding bij het raadplegen van de bijlagen.....	66
12.2. Lijsten.....	67
12.3. Grondplannen.....	68

1. INLEIDING

Aanleiding van het archeologisch vooronderzoek was de geplande herinrichting van de terreinen van het stedelijk sportcomplex Rosco, langs de Leuzesesteenweg te Ronse, als parkeerzone met groenzones en daarmee gepaard gaande rioleringswerken en de aanleg van een bufferbekken. De percelen beslaan een oppervlakte van ca. 2,9 ha. Gelet op de omvang en de aard van de werken, bestaat de kans dat er archeologische sporen worden aangetroffen.

Het agentschap Onroerend Erfgoed adviseerde een archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven, waar nodig aangevuld met kijkvensters. Op deze wijze kan een eerste inschatting gemaakt worden van het archeologisch potentieel van de te ontwikkelen terreinen.

SOLVA voerde dit onderzoek uit op vraag van Stad Ronse. Omwille van praktische redenen (verwerving van de percelen) is het terrein opgesplitst in 2 fasen. Het grootste deel kon onderzocht worden in 2014. Na de verwerving van de laatste percelen ter hoogte van het geplande bufferbekken, kon het terreinwerk in juli 2015 beëindigd worden.

Dit rapport vormt de neerslag van het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in de loop van augustus 2014 en juli 2015. Eerst worden de onderzochte terreinen in hun geografisch/bodemkundige en hun archeologisch/historische context geplaatst. Hierbij komen de reeds uitgevoerde archeologische onderzoeken in de onmiddellijke omgeving aan bod. Vervolgens is er een uiteenzetting van de gevolgde methodologie op het terrein en bij de verwerking, gevolgd door een overzicht van de resultaten van het vooronderzoek en een assessment en basisanalyse van de vondsten en stalen. Op basis hiervan worden tenslotte de conclusies van het onderzoek en de aanbevelingen voor eventuele vervolgonderzoeken geformuleerd.

2. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

2.1. Vindplaatsgegevens

1. Administratieve gegevens	
Opdrachtgever:	Stad Ronse
Uitvoerder:	SOLVA Intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie Gentsesteenweg 1B 9520 Vlierzele
Vergunninghouder:	Bart Cherretté
Beheer en plaats opgravingsarchief:	SOLVA, dienst Archeologie Industrielaan 25b 9320 Erembodegem
Beheer en plaats vondsten en stalen:	SOLVA, dienst Archeologie Industrielaan 25b 9320 Erembodegem
Projectcode:	12-RON-LS - 2014/310 en 2015/186
Vindplaatsnaam:	Ronse
Locatie:	Leuzesesteenweg - Dries
Lambertcoördinaat 1:	X 94646,88; Y 158404,88
Lambertcoördinaat 2:	X 94740,44; Y 158541,31
Lambertcoördinaat 3:	X 94989,00; Y 158551,28
Lambertcoördinaat 4:	X 94846,89; Y 158407,66
Kadaster:	1094f, 1094e, 1096c, 1098a, 1093b, 1099b, 1100a, 1101g (partim), 1079 (partim), 1055c (partim), 1069, 1067b, 1065m (partim)
Termijn:	12 – 20 augustus 2014 en 3 – 8 juli 2015

2. Onderzoekopdracht	
Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologisch vooronderzoek te Ronse, Leuzesesteenweg.
Omschrijving archeologische verwachtingen:	Zie 4.1
Wetenschappelijke vraagstelling:	Zie 4.1
Oorzaak voor de ingreep in de bodem:	Herinrichting terrein met parkeerzone, groenzones en bufferbekken
Eventuele randvoorwaarden:	Zie 4.2

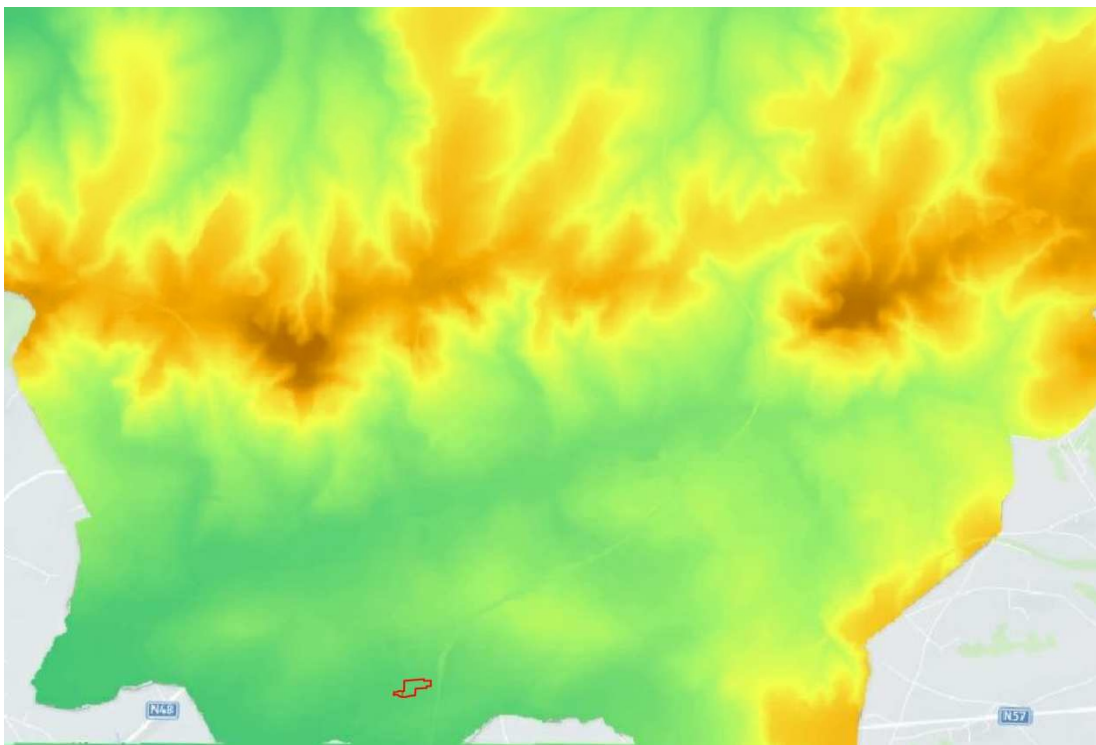
3. Raadpleging van specialisten	
Omschrijving van de inbreng als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname:	/
Omschrijving van de inbreng als zij betrokken worden bij de conservatie:	/
Omschrijving van de algemene wetenschappelijke advisering door externe personen:	/

2.2. Topografische, landschappelijke, bodemkundige situering

Ronse is in het uiterste zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen gelegen op de grens met Henegouwen (Fig. 1). Ronse grenst in het noorden aan Kluisbergen en Maarkedal, en in het zuiden aan Mont-de-l'Enclus, Frasnes-les-Anvaing en Ellezelles. De streek behoort tot de ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone, meer bepaald het Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict¹. De stad zelf ligt ten zuiden van de grote heuvelkam waarop de hoogste toppen van de Vlaamse Ardennen in het zuiden van Oost-Vlaanderen gesitueerd zijn (Kluisberg, Muziekberg,...) (Fig. 2).

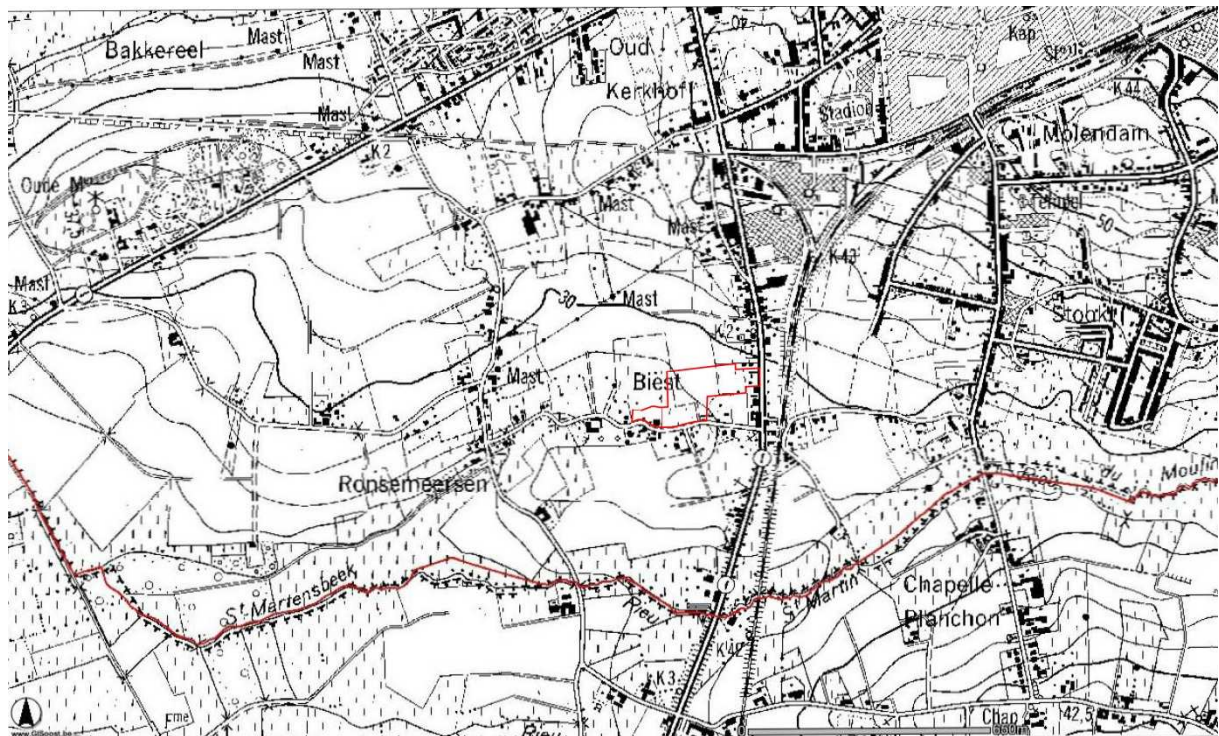

Figuur 1: Lokalisatie van Ronse op de kaart van Oost-Vlaanderen

Figuur 2: Digitaal hoogtemodel van Ronse en omgeving met aanduiding van het onderzoeksgebied (bron: www.geopunt.be)

¹ Voor een definitie van de ecodestricten zie: In 't Ven & De Clercq 2005, 21-23.

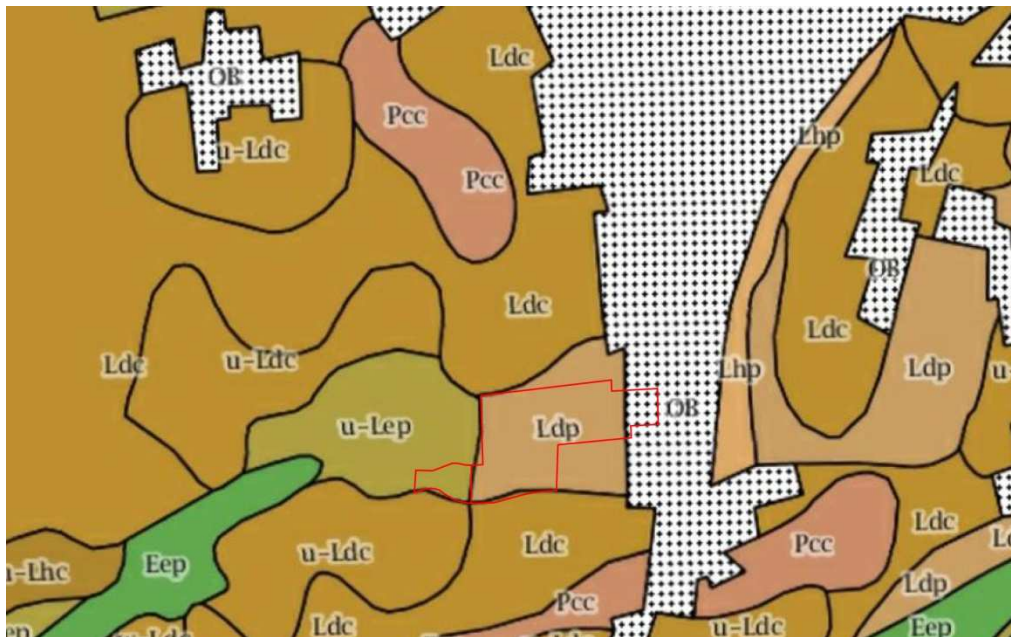
Figuur 3: Uittreksel van de topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (bron: www.gisoost.be)

Het onderzochte terrein ligt ten zuidwesten van het stadscentrum (Fig. 3) en wordt omsloten door de Leuzesesteenweg in het oosten, de Biest in het zuiden en het huidige sportcomplex ten noorden. Doorheen het onderzoeksgebied loopt de toegangsweg vanaf de Biest tot aan het ingang van het sportgebouw (Fig. 4).

Figuur 4: Orthofoto van het onderzoeksgebied en omgeving (bron: www.dov.vlaanderen.be)

Het grootste deel van het projectgebied wordt op de bodemkaart (Fig. 5) omschreven als bodemtype Ldp: matig natte zandleembodem (colluviale gronden) zonder profielontwikkeling. In het westen is er een zone met bodemtype u-Lep: complex van kleigronden en sterk gleyige gronden op zandleem met reductiehorizont zonder profielontwikkeling. In het oosten tenslotte begint een zone met bodemtype OB (= bebouwde zone met kunstmatige gronden).²

Figuur 5: Detail van de bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (bron: www.dov.vlaanderen.be)

² www.dov.vlaanderen.be

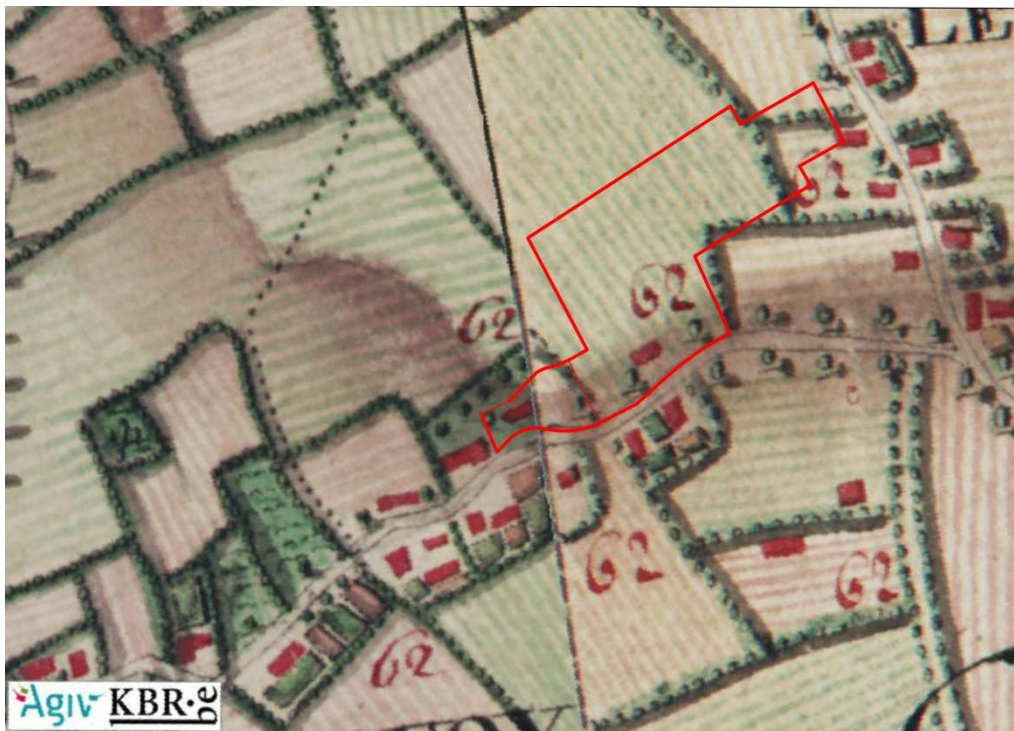
3. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE SITUERING

3.1 Historische en cartografische situering

De kennis over het onderzoeksgebied is schaars. Op de kaart van Ferraris (Fig. 6 en 7) is zowel langsheen de Leuzesesteenweg als de Biest bebouwing aanwezig. Het betreft enkele erven gelegen langs een weg, afgesloten door beplanting (hagen of bomen) en/of perceelsgreppels en omgeven door wei- of akkerland.

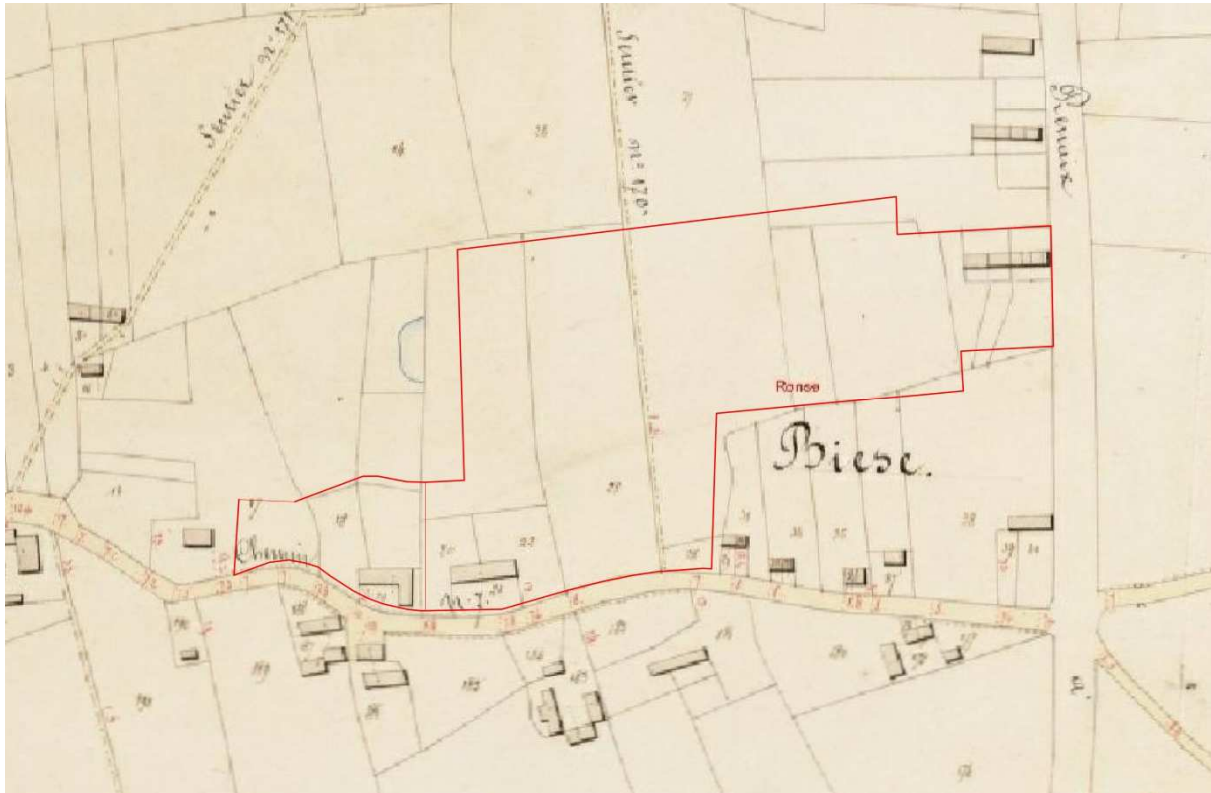

Figuur 6: Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied

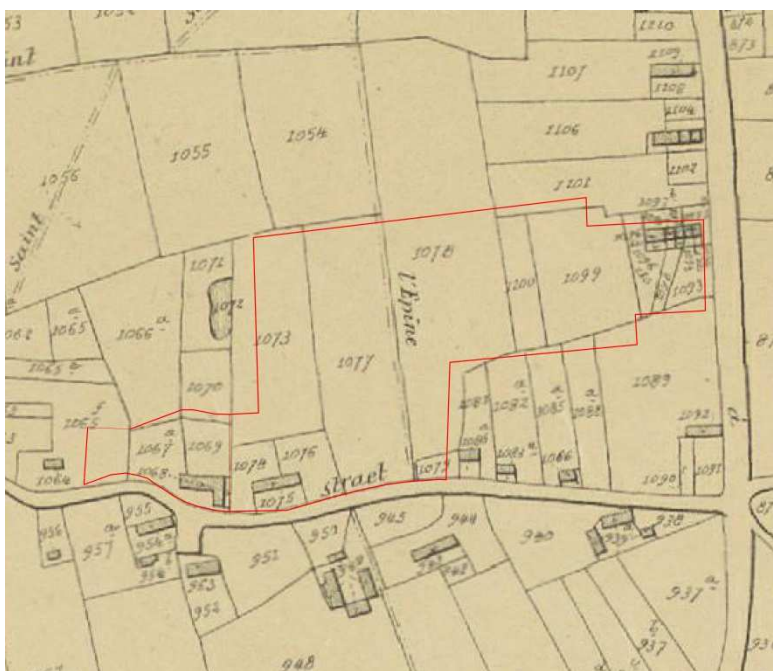

Figuur 7: Detail van de Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied

De situatie in het midden van de 19de eeuw geeft geen grote veranderingen weer. Zowel op de Atlas der Buurtwegen (Fig. 8) als op de kadastrakaart van Popp (Fig. 9) zijn binnen het onderzoeksgebied twee gebouwen langs de Biest en een gebouwencomplex langs de Leuzesesteenweg afgebeeld. Deze lijken overeen te komen met de bewoning voorgesteld op de Ferrariskaart. Doorheen het onderzoeksterrein loopt bovendien een voetweg: 'Sentier nr. 170' (Atlas der Buurtwegen, Fig. 8) of 'Sentier de l'Épine' (Poppkaart, Fig. 9). Deze voetweg ligt ten oosten van de huidige wegel naar het Sportcomplex.

Figuur 8: Atlas der Buurtwegen (ca. 1845) met aanduiding van het onderzoeksgebied

3.2. Archeologische situering

3.2.1. Archeologische kennis van de regio

In tegenstelling tot het noorden van de provincie Oost-Vlaanderen, waar reeds begin jaren 2000 talrijke landelijke projecten werden uitgevoerd, bleef grootschalig archeologisch onderzoek in het zuiden van de provincie tot vrij recent beperkt. Behoudens enkele projecten zoals de aanleg van de gasleidingen Zeebrugge-Quévy (1992) en Haaltert-Brakel (2008) en de activiteiten van het PAM Velzeke, zijn het voornamelijk kleinschalige onderzoeken en prospectievondsten die ons inlichten over de vroegere menselijke aanwezigheid in deze streek. Ook voor het aangrenzende gebied in het noorden van de provincie Henegouwen is de info gering. Vanaf 2008 wordt als gevolg van de Malta archeologie die in Vlaanderen gestalte kreeg, op regelmatigere wijze onderzoek gedaan.

Voor de regio rond Ronse is onze kennis vrij beperkt. Hoewel het archeologisch onderzoek te Ronse reeds een lange geschiedenis kent, lag de focus in het verleden vooral op het centrum met de ontwikkeling van de stad sinds de vroege middeleeuwen.³ Ook de getuigenheuvels ten noorden van Ronse vormden al heel vroeg het onderwerp van archeologisch onderzoek waarbij verschillende steentijdsites en grafmonumenten uit de metaaltijden aan het licht kwamen.

In de afgelopen vijf jaar vonden er, naast enkele proefsleuven-onderzoeken zonder concreet gevolg, twee grootschalige archeologische onderzoeken plaats nabij de stad Ronse, beide uitgevoerd door SOLVA.

Een eerste site is Ronse - De Stadstuin (Fig. 10:2), waarvan het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd in 2010, gevolgd door een vervolgonderzoek dat in augustus 2011 beëindigd werd.⁴ De opgraving bracht sporen uit tal van periodes aan het licht. Tot de voornaamste sporen of structuren behoren drie kringgreppels daterend uit het finaal neolithicum tot de midden bronstijd, nederzettingssporen en crematiegraven uit de Romeinse periode en een nederzetting daterend uit de volle middeleeuwen. Deze site bevindt zich in vogelvlucht op zo'n 2,2 km afstand van het onderzoeksgebied.

Veel dichterbij de terreinen langs de Leuzesesteenweg is de site Ronse – Pont west te situeren, zo'n 800m ten westen ervan (Fig. 10:3). Het proefsleuvenonderzoek vond plaats in 2011 en 2012 en het vervolgonderzoek werd afgerond november 2014. Ook op deze site zijn sporen uit verschillende periodes aangetroffen. Opmerkelijk zijn voor de metaaltijden een grafcirkel uit de bronstijd en bewoningssporen uit de ijzertijd. Een wegtracé, grafvelden en ontginningskuilen kunnen in de Romeinse periode worden gedateerd. Uit de volle middeleeuwen is een enclosure met o.a. een typisch drieschepige plattegrond aangetroffen⁵.

In de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn nog enkele archeologische vondsten en sites gekend. Vooreerst loopt op iets meer dan 1,5 km ten westen van het terrein de Romeinse weg van Kerkhove naar Blicquy (Fig. 10:4). Aan deze weg zijn op ca. 3 km naar het noordwesten van het terrein, de resten van een Romeinse villa/steenbouw aangetroffen.⁶ Bij een kleine zoektocht werden hier funderingen in ijzerzandsteen aangetroffen, alsook een zeer grote concentratie Romeinse dakpannen. We noteren ook de vondsten van een doorboorde tegel van een oven (?), aardewerk, een parel en een kleine gepolijste bijl in zwarte silex.

³ Devos E., 2008.

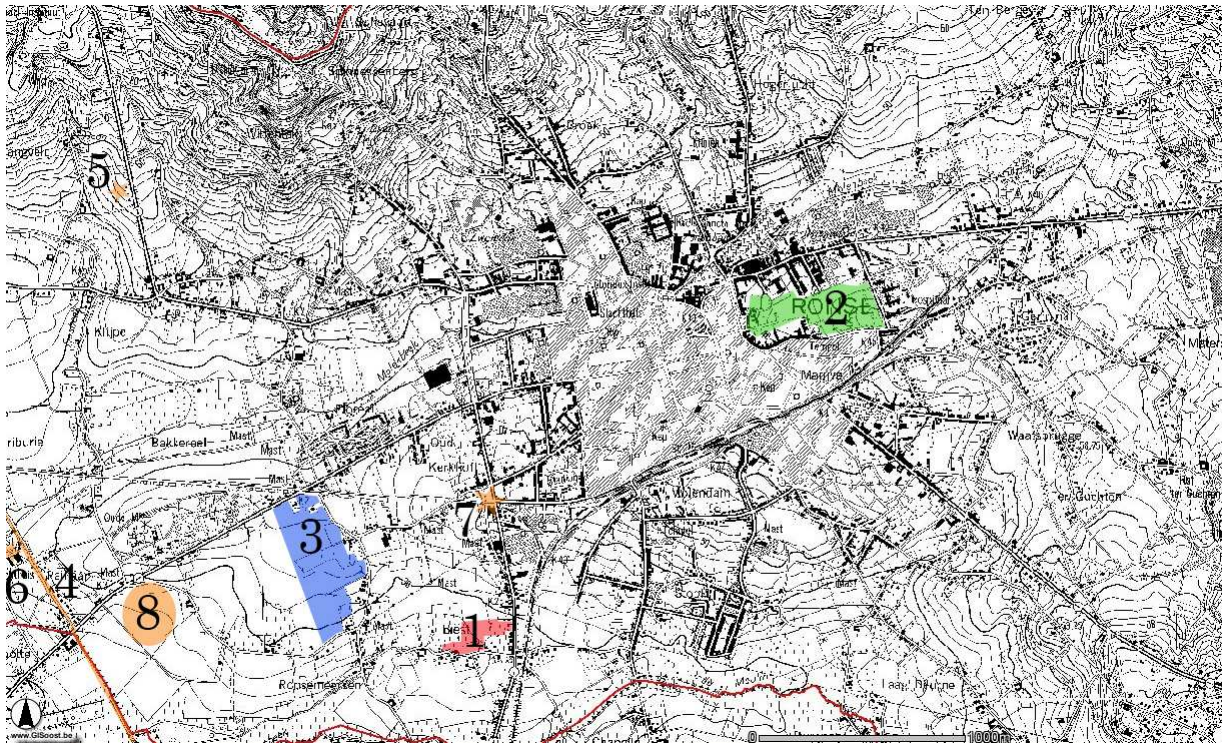
⁴ Pede R., Clement C., De Cleer S., Guillaume V. & Cherretté B., 2013.

⁵ De Graeve A., 2017, Ronse Pont West. Archeologisch onderzoek, conceptrapport.

⁶ Deconinck, 1962.

Daarnaast vermelden we nog de vondst van een gepolijste bijl (prospectie door M. Rogge, informatie uit CAI) op de site Langveld, op een kleine 3 km ten noord-noordwesten van het terrein (Fig. 10:5).⁷ Op 2,5 km ten westen van het terrein, op de site Paillaert (Fig. 10:6), werd een poel uit de vroege middeleeuwen gevonden. Een ¹⁴C datering houtskool leverde een datering op tussen 410-560.⁸ Dichterbij, op 0,5 km ten noorden, werd op de site Residentie Royale, een kuil uit de volle middeleeuwen (981-1024) gevonden (Fig. 10:7).⁹

Luchtfoto's (op google.maps en luchtfoto's genomen door de Universiteit Gent) tonen de aanwezigheid van een archeologische site net ten westen van de site Pont-West aan. Het gaat om een enclos waarbinnen duidelijke sporen liggen (Fig. 10:8). Deze site ligt ten oosten van de Romeinse weg en net ten westen van de huidige Malaisestraat.

Figuur 10: Topografische kaart van Ronse met aanduiding van het huidige onderzoeksgebied (1), Ronse – De Stadstuin (2), Ronse – Pont west (3), Romeinse baan Kerkhove-Blicquy (4), prospectievondst op Langveld (5), vroegmiddeleeuwse poel op site Paillaert (6), volmiddeleeuwse kuil op de site Residentie Royale (7) en de archeologische site zichtbaar via luchtfoto (8)

⁷ Vondst uit PAM Velzeke (CAI 500413).

⁸ De Mulder, 2002.

⁹ De Mulder, 2002.

3.2.2. Voorgaand archeologisch onderzoek

Ten noorden van het betreffende terrein liggen drie voetbalterreinen. Vóór de aanleg ervan is in 2001 een deel ervan onderzocht door middel van proefsleuven. Het onderzoek werd uitgevoerd door Jan Moens en Koen De Groote (toenmalig VIOE, heden agentschap Onroerend Erfgoed). De resultaten gaven geen aanleiding tot een vervolgonderzoek. Ook een ruimere zone errond werd vrijgegeven.¹⁰

Figuur 11a: Luchtfoto van het archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in 2001 ter hoogte van de huidige voetbalterreinen

Figuur 11b: Locatie van het vooronderzoek uit 2001 (blauw) ten opzichte van het huidige onderzoek (rode kader)

¹⁰ Mondelinge informatie Stad Ronse en Koen De Groote & Jan Moens (toenmalig VIOE, heden agentschap Onroerend Erfgoed)

4. ONDERZOEKSOPDRACHT

4.1. Vraagstelling

De aanleiding van het project is de aanleg van een parking voor het sportcomplex waarbij ook nutsleidingen en een bufferbekken zullen worden geplaatst. Dit leidt tot een vergraving van de bodem en het mogelijk aanwezige bodemarchief.

Gelet op de omvang van het projectgebied (2,9 ha), de aanwezigheid van een postmiddeleeuwse bewoningskern langs de Biest en de archeologisch rijke site Pont-West in de nabije omgeving, bestaat de kans dat er op het terrein sporen van menselijke activiteiten aanwezig zijn. Doel van het vooronderzoek is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Op basis van deze evaluatie kunnen aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventueel vervolgonderzoek.

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
 - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - Wat is de omvang?
 - Komen er oversnijdingen voor?
 - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

4.2. Randvoorwaarden

De bijzondere voorwaarden bevinden zich in bijlage.

5. WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE

5.1. Methodologie terreinwerk

Het vooronderzoek werd opgesplitst in 2 fasen. Bij aanvang van het vooronderzoek in augustus 2014 (fase 1, Fig. 12) waren immers nog niet alle percelen binnen het projectgebied door de stad verworven: enkele percelen in de zuidwestelijke uithoek van het terrein waren nog niet in eigendom van de stad. De resterende percelen werden naar de zomermaanden van 2015 toe verworven, waardoor het vooronderzoek kon afgerond worden in juli 2015 (fase 2, Fig. 12). Aangezien de resultaten van fase 1 en 2 elk op zich staan is deze opdeling voor de bespreking van de resultaten verderop ook aangehouden.

Figuur 12: Kadasterplan met afbakening van het onderzoeksgebied en aanduiding van fase 1 (rode arcering) en fase 2 (groene arcering)

5.1.1. Fase 1

De eerste fase van het vooronderzoek vond plaats van 12 tot 20 augustus 2014 en besloeg een oppervlakte van 2,65 ha.

Om een zicht te krijgen op de eventuele aanwezigheid van archeologische sporen zijn binnen het onderzoeksgebied in totaal 11 proefsleuven aangelegd met een onderlinge tussenafstand van 12 tot 14 meter (as op as) en een breedte van 2 m. Daardoor is een dichte en betrouwbare evaluatie van het terrein gekomen. Een graafmachine legde de sleuven aan en dit onder begeleiding van twee archeologen.

De sleuven (PS) zijn ongeveer oost-west georiënteerd (Fig. 13). Ze liggen haaks op de helling waarbij mogelijke oude drainagegrachten en -greppels kunnen worden opgespoord. Bovendien zijn de op historische kaarten afgebeelde, postmiddeleeuwse bewoningen voornamelijk noordoost-zuidwest georiënteerd. De kans is het grootst dat deze worden aangesneden met de aangelegde sleuven. Enkel sleuf 11 is haaks op de anderen aangelegd en volgt de lengte van het langgerekte perceel. Om inzicht te verwerven in de functie van sommige sporen en hun ruimtelijke en chronologische samenhang zijn de sleuven soms lokaal uitgebreid door middel van kijkvensters (KV).

Op deze wijze werd van de totale oppervlakte van 26585 m² ongeveer 3212 m² of 12% door middel van proefsleuven onderzocht. Bijkomend werd nog eens 432 m² of 1,6% onderzocht aan de hand van kijkvensters.

Niet alle proefsleuven zijn tot vlak voor de Leuzesesteenweg aangelegd daar er tot voor kort een huis op dit perceel stond, waarbij de afbraak ervan resulteerde in de ophoging van het terrein met een zeer dik puinpakket (cfr. infra).

Tijdens en na het aanleggen van de sleuven werd het onderzoek geplaagd door wateroverlast. Door vernielde, oppervlakkige drainagebuizen en zware regenval stonden voornamelijk de zuidelijk gelegen sleuven vrijwel volledig onder water. Hierdoor zijn niet alle sporen gecoupeerd.

Alle sporen zijn wel opgeschaafd en vervolgens zijn de sleuven gefotografeerd en geregistreerd. Een aantal sporen zijn gecoupeerd en bemonsterd om meer duidelijkheid te verkrijgen over hun aard en opbouw. Alle vondsten kregen een identificatienummer. Op regelmatige afstanden en indien er geen archeologische sporen aanwezig zijn, zijn profielputten (P) opgeschoond en geregistreerd om een beter beeld te krijgen van de bodemopbouw. Bij de verwerking zijn alle spoorbeschrijvingen, plannen, foto's, vondstbeschrijvingen en –behandelingen ingevoerd in de archeologiedatabank van SOLVA¹¹.

Figuur 13: Sleuvenplan van fase 1

5.1.2. Fase 2

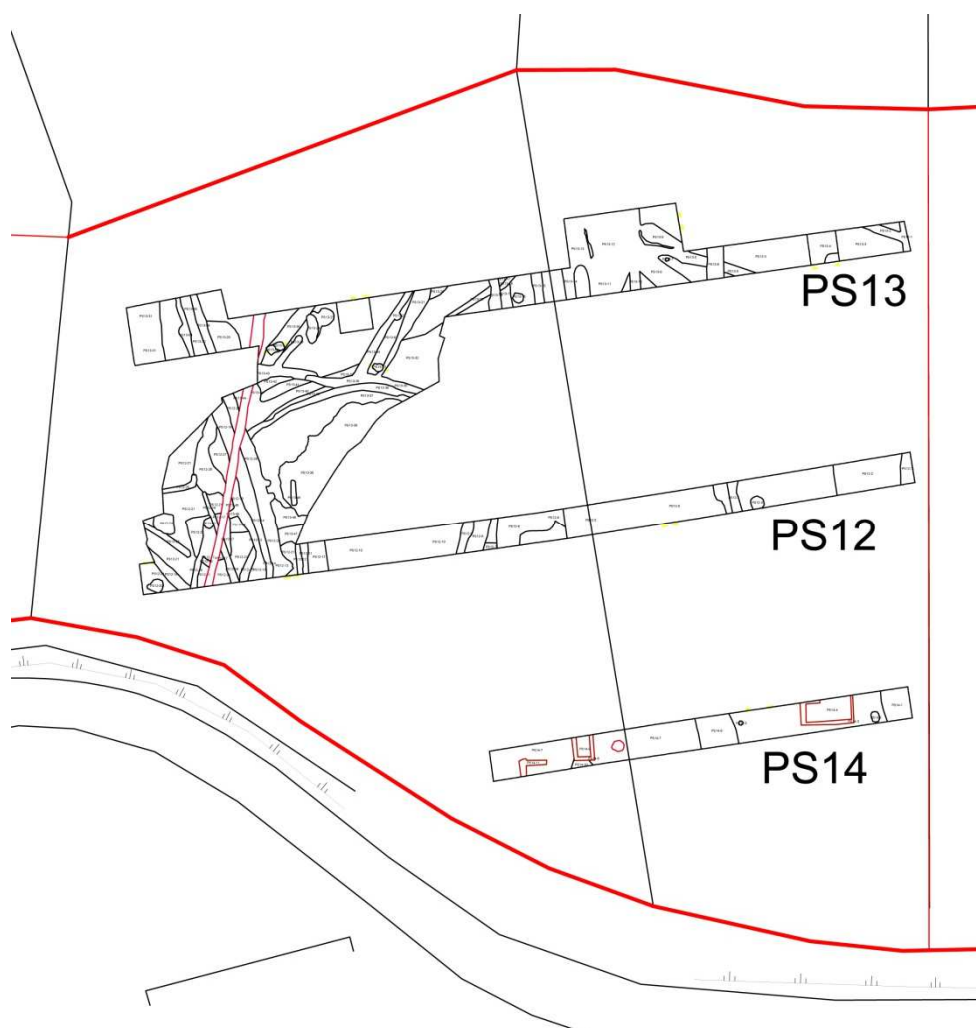
Van 3 tot 8 juli 2015 vond de tweede fase van het archeologisch vooronderzoek te Ronse Leuzesesteenweg plaats. Het betrof het resterende onderzoek ten westen van de toegangsweg naar de sportzone. Het totaal te onderzoeken terrein heeft een oppervlakte van 3070 m². Van de toegankelijke

¹¹ De archeologiedatabank van SOLVA omvat alle informatie die op terrein ingezameld wordt (spoorfiches, plannen, foto's,...) alsook de vondsten. Op basis van deze basisinformatie worden tevens contexten en structuren gecreëerd, alsook diverse bijlagen (rapporten, rapport natuurwetenschappelijk onderzoek...). De databank beheert zodoende alle opgravingsdata ingezameld op projecten die door SOLVA worden uitgevoerd. Ze is te allen tijde te consulteren op de bureaus van SOLVA.

percelen (2443 m² in totaal, cfr. supra) werd 247 m² of 10% door middel van proefsleuven onderzocht. Bijkomend werd nog eens 188 m² of 7,7% ‘vlakdekkend’ onderzocht aan de hand van kijkvensters.

In totaal werden drie sleuven aangelegd (PS 12, PS 13 en PS 14) met een onderlinge afstand van 15m (as op as) en een bijna oost-west oriëntatie. Om meer duidelijkheid te verkrijgen betreffende de aard en het verloop van een aantal sporen werden ter hoogte van de meest noordelijke sleuf (PS 13) nog 2 kijkvensters aangelegd in noordelijke richting en een groter kijkvenster als verbinding tussen PS 13 en PS 12 (Fig. 14).

Alle sporen zijn opgeschaafd en vervolgens zijn de sleuven gefotografeerd en geregistreerd. Op een aantal plaatsen, waar het relatief grote sporen of mogelijke ophogingslagen betrof, is een tweede grondplan aangelegd. Enkele sporen zijn gecoupeerd om meer duidelijkheid te verkrijgen over hun aard en opbouw. In PS 12 en PS 13 zijn telkens drie profielputten opgeschoond en geregistreerd, in PS 14 is één profielput opgeschoond en geregistreerd.

Figuur 14: Sleuvenplan fase 2

5.2. Methodologie verwerking

Het gebruik van gestandaardiseerde fiches en een gestandaardiseerde nummering van de sporen en de lagen in een spoor – en alles wat daarmee samenhangt (foto's, plannen, vondsten) – heeft niet alleen te

maken met het stroomlijnen van de registratie op het veld, maar ook met de verwerking van deze gegevens tijdens de rapportage.

De dienst archeologie van SOLVA heeft in de loop van 2009 de ontwikkeling van een databank geïnitieerd. Haar doel is het kunnen zowel invoeren en opslaan, als raadplegen en beheren van alle gegevens – velddata en externe informatie – in één systeem. Daarenboven is het de opzet om met de databank overzichtelijke lijsten te kunnen genereren, die als bijlagen kunnen dienen in de rapporten. Deze databank is geen star gegeven, maar een ‘ongoing’ project, te meer nu ook de stap is gezet naar een volledig digitale registratie op het terrein.

De absolute basis van de databank, de kleinste eenheid als het ware, is het spoor. Dit omvat elk spoor, elk onderdeel van een spoor alsook elke actie die in het verleden haar sporen in de ondergrond naliet. Deze kleinste eenheid valt uiteen in acht types: ‘laag’, ‘muur’, ‘vloer’, ‘skelet’, ‘hout’, ‘vondst’, ‘vertical feature interface’ of ‘VFI’ en ‘horizontal feature interface’ of ‘HFI’. Voor elk type spoor bestaat één gestandaardiseerde fiche in de databank. Aan deze kleinste eenheid wordt alles gekoppeld: tekeningen, foto’s én vondsten. Bovendien worden op dit niveau de eerste relaties gelegd tussen de sporen onderling: een spoor ‘is recenter’, ‘is ouder’, ‘gelijktijdig met’ of ‘hetzelfde als’ een ander spoor.

Zoals reeds vermeld is de databank een ‘work in progress’ dat op gezette tijden onderworpen wordt aan evaluaties, waaruit eventueel aangepaste registratiewijzen kunnen voortvloeien. Omdat er ongeveer een jaar verstreken was eer de tweede fase van het vooronderzoek langs de Leuzesesteenweg van start kon gaan, vormt dit project een goed voorbeeld van dergelijke evoluerende registratiemethode. Tijdens de eerste fase van het vooronderzoek (PS1-PS11) werd de kleinste registratie-eenheid – het spoor – opgebouwd uit een zonenummer, een grondplanletter en een individueel spoornummer (vb. I-A-1). Indien het spoor gecoupeerd wordt en uit de coupe blijkt dat de vulling uit één laag bestaat dan krijgt deze een nieuw ‘spoornummer’ (I-A-1-AB-1), dat op zich gelijkgesteld wordt aan het spoornummer in grondplan A (I-A-1 is gelijk aan I-A-1-AB-1). Indien dit spoor ook op een tweede grondplan voorkomt, krijgt dit opnieuw een nieuw spoornummer (I-B-1) dat opnieuw gelijkgesteld wordt (I-A-1 is gelijk aan I-B-1).

Dergelijke wijze van registreren genereert evenwel een enorm grote hoeveelheid aan ‘spoorfiches’. Na evaluatie en na een korte testfase werd daarom besloten een vereenvoudigde registratievorm te hanteren. Indien een spoor in coupe of op een ander grondplan nog steeds hetzelfde blijft, dan krijgt dit één en hetzelfde ‘spoornummer’, waarbij in de notatie de grondplanletter niet meer opgenomen wordt (vb. I-1 kan voorkomen op grondplan A, grondplan B en in coupe AB). Indien een spoor bij couperen nog een tweede laag blijkt te bevatten, dan krijgt deze nieuwe laag eenvoudigweg een nieuw spoornummer (bv. I-2 in coupe AB). Op welk grondplan of in welke coupe de sporen voorkomen kan in een afzonderlijk vak in de databank geregistreerd worden. Het is deze nieuwe registratiemethode die tijdens de tweede fase (PS12-PS14) van het vooronderzoek gehanteerd werd.

Op een tweede niveau in de databank staan de contexten. Contexten groeperen één of meerdere sporen. Elke context krijgt een individueel nummer, namelijk het nummer van het eerste spoor dat tot deze context behoort. Het is evenwel zo dat niet elk spoor noodzakelijk deel uitmaakt van een context. Verstoringen en ‘negatieve sporen’, sporen die na couperen geen of een natuurlijk spoor blijken te zijn, worden niet tot het niveau van een context gebracht, maar bestaan enkel tot op het spoorniveau. De tekeningen, foto’s en vondsten die gekoppeld zijn aan een spoor worden door de databank automatische verbonden aan de context waartoe ze behoren. Vanuit dit contextniveau kan men dus makkelijk navigeren in de verschillende sporen van die context en waaraan de vondsten, tekeningen en foto’s verbonden zijn. Op dit niveau laat de databank eveneens toe chronologische/stratigrafische relaties te leggen tussen de contexten onderling.

Het derde niveau in de databank bevat de structuren. Structuren groeperen op hun beurt één of meerdere contexten. Ook zij krijgen een individueel nummer, met name het eerste contextnummer dat tot deze structuur behoort. Indien bijvoorbeeld een gebouwplattegrond (structuurniveau) is vastgesteld, bestaande uit verschillende paalsporen (contextniveau), dan zal deze gebouwplattegrond het nummer dragen van een context (een paalspoor) die deel uitmaakt van deze structuur. Elk paalspoor (contextniveau) kan op zijn beurt bestaan uit een paalkern (spoorniveau) en een insteek (spoorniveau). Opnieuw is het zo dat niet elke context tot een structuur hoeft te behoren. De databank groepeert onder een structuur telkens de tekeningen, foto's en vondsten die gekoppeld zijn aan de contexten die deel uitmaken van de structuur. Opnieuw is vanuit het structuurniveau gemakkelijk te navigeren tussen de verschillende contexten die ertoe behoren en zo, verder afdalend, uiteindelijk tussen de verschillende sporen. Op dit niveau kunnen eveneens chronologische/stratigrafische relaties gelegd worden tussen structuren.

Het zijn de contextnummers en, indien gegroepeerd onder een structuur, de structuurnummers die verder in de tekst de leidraad vormen. Voor de volledigheid geven we nog mee dat er thesauruslijsten zijn opgesteld die duidelijk definiëren welke archeologische gehelen als context dan wel als structuur geïnterpreteerd worden.

Wat de vondsten en de staalnames betreft, wensen we mee te geven dat de databank een uitgebreide mogelijkheid tot determinatie en datering voorziet. Beide gebeuren zoals vermeld op het spoorniveau. Hieraan zijn de verschillende inventarisnummers van de vondsten gekoppeld. Bij het ingeven van de vondsten wordt 'automatisch' een datering gegenereerd, maar deze kan manueel overschreven worden. Dit geldt op spoor-, context- en structuurniveau. De databank laat eveneens toe de vondstgegevens te bevragen en te gebruiken, dit laatste onder meer door middel van grafieken. Bovendien is er een 'logboek' aanwezig voor eventuele behandelingen van bepaalde vondstcategorieën. Dit laat een efficiënte opvolging van de *archaeologicae* toe.

Tenslotte bevat de databank alle relevante documenten m.b.t. het project; deze kunnen geraadpleegd worden onder een map 'bijlagen'. Hierin komen de administratieve gegevens van het project terecht, net als het definitieve rapport, bijzondere voorwaarden, overzichtsplannen, overzichtsfoto's, eventuele rapporten van natuurwetenschappelijk onderzoek, enz. ...

5.3. Motivatie van de selectie van materiaal en staalname

Tijdens het onderzoek zijn alle aangetroffen vondsten geregistreerd en gerecupereerd. Aangezien het een vooronderzoek betreft, waaruit niet noodzakelijk een vlakdekkend vervolgonderzoek voortkomt, of althans niet voor het volledige terrein, zijn geen stalen genomen.

6. BESCHRIJVING VAN HET ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

6.1 Fase 1

6.1.1. Stratigrafische opbouw van het terrein.

Aan de hand van de profielen, geregistreerd in de proefputten, zijn er plaatselijk verschillen in de bodemstratigrafie vast te stellen.

Op de meeste plaatsen is er een bodemopbouw waarbij de horizonten A, B en C aanwezig zijn (Fig. 15). De B-horizont is daarbij niet steeds uitgesproken en de C-horizont afwisselend wel of niet uitgelooft. De A-horizont is ca. 50 cm dik, de B-horizont ca. 15 tot 20 cm.

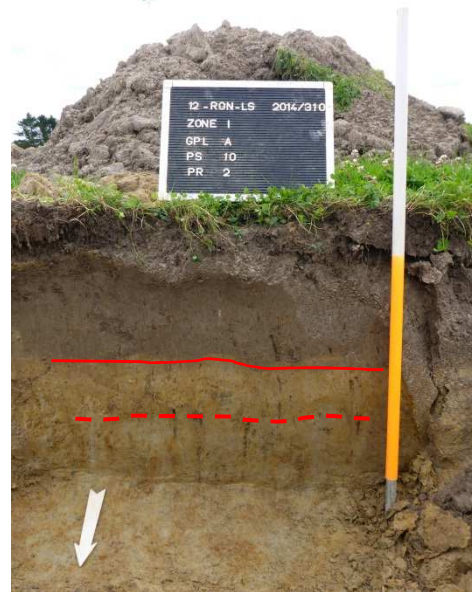
Bij één profielput is er geen B-horizont aanwezig (Fig. 16). De A ligt er onmiddellijk op de C-horizont en vertoont een scherpe aflijning. De bovenste laag (ca. 5 cm) van de C-horizont is zeer compact en lijkt plaatselijk een aparte laag te vormen, al gaat het om de natuurlijke bodem. Deze stratigrafische opbouw werd enkel aangetroffen centraal in PS 10 (profiel P2).

Op het terrein is er een hoogteverschil waar te nemen, waarbij de percelen afhellen naar het zuiden toe. Het ontbreken van een B-horizont in de meest noordelijke proefsleuf, is hier ongetwijfeld mee in verband te brengen. Dit zou een gevolg kunnen zijn van erosie van de hoger gelegen gronden. Het is eveneens mogelijk dat het oorspronkelijke hoogteverschil meer uitgesproken was en dat, voor de aanleg van het voetbalveld, de terreinen licht genivelleerd zijn.

Het meest oostelijke perceel, gelegen langs de Leuzesesteenweg, vertoonde een opvallend verschillende bodemopbouw. Nog voor het afgraven viel reeds op dat het huidige loopniveau beduidend hoger ligt dan de overige percelen. Na het graven van twee proefputten op dit perceel (verlengde van PS 7 dat uit veiligheidsoverwegingen niet verder werd aangelegd) bleek dat deze percelen opgehoogd waren met een puinig pakket. Er onder bevond zich de oorspronkelijke A-horizont (Fig. 17). Het gaat om een ophogingspakket van ca. 1,2 m dik dat geleidelijk afneemt in westelijke richting (richting het sportterrein). Mogelijk gaat het deels om puin van de bewoning die er nog tot het begin van de 21ste eeuw aanwezig was. Onder de oorspronkelijke ploeglaag zijn enkele sporen geregistreerd, wat betekent dat de oude stratigrafie is bewaard. De natuurlijke bodem is er sterk gereduceerd, waardoor de sporen soms onduidelijk zijn.

Figuur 15: Bodempofiel in PS 4 met de aanwezigheid van de A, B en C-horizont

Figuur 16 : Bodempofiel in sleuf 10. De B-horizont ontbreekt, de C-horizont vertoont bovenaan een compacte laag .

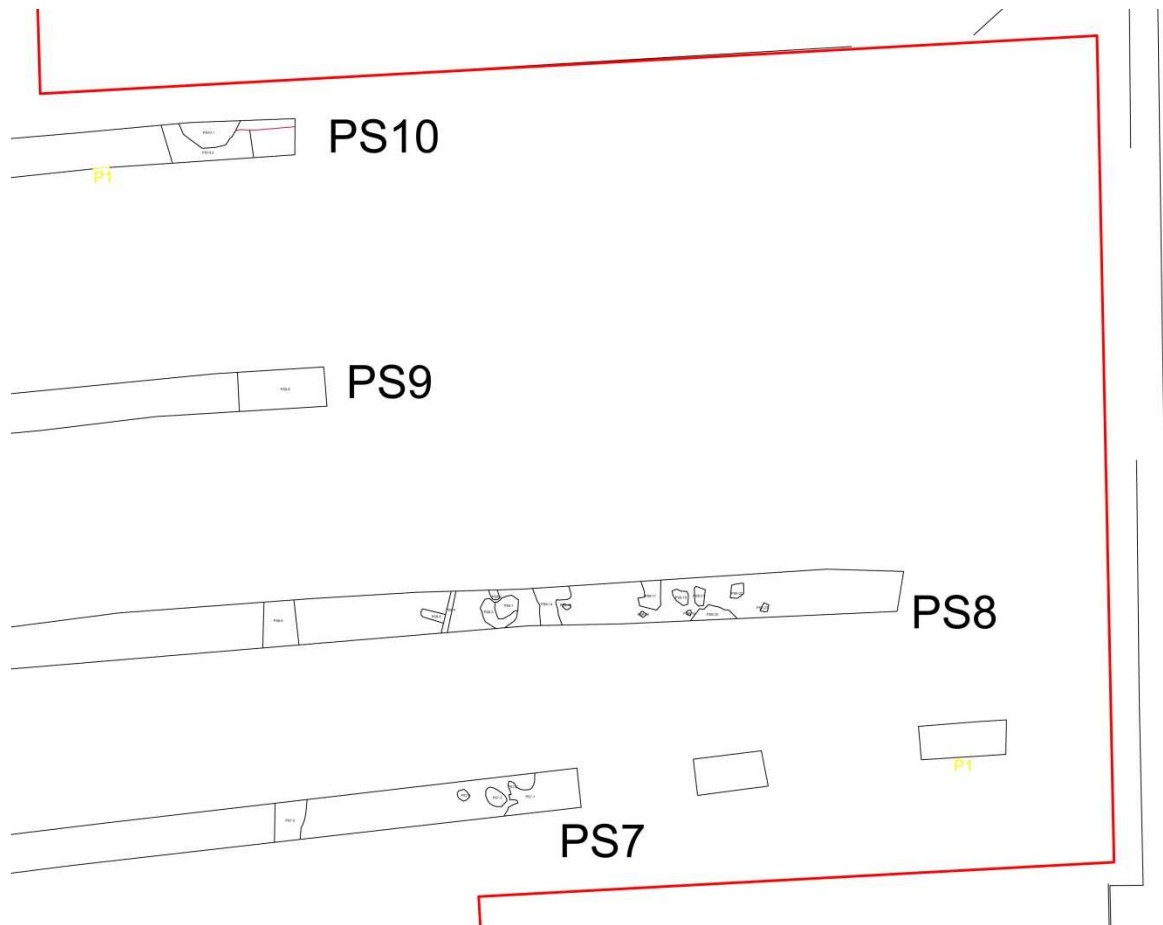
Figuur 17: Bodempofiel in sleuf 7 op het oostelijk perceel. Bovenaan een ophogingspakket met daaronder de oorspronkelijke A-horizont.

6.1.2. Beschrijving van de sporen

6.1.2.1. Algemene verspreiding van de sporen

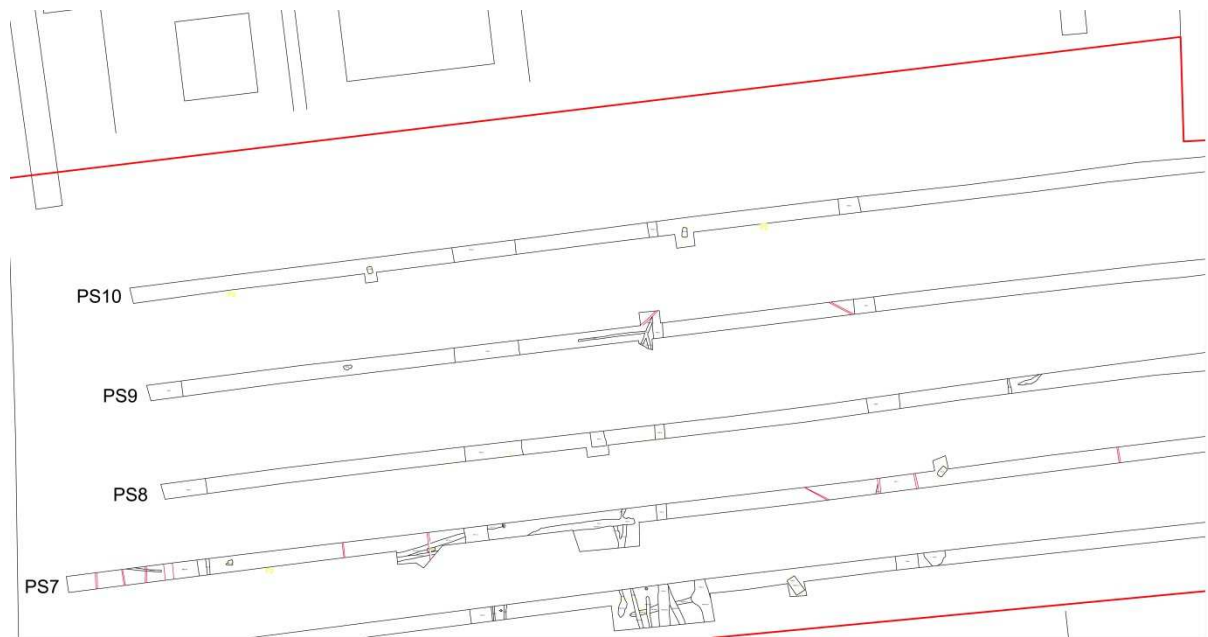
Algemeen kan het terrein in drie zones worden verdeeld.

Het oostelijk deel is sterk opgehoogd met zwaar puin (tot 1,2 m), afkomstig van de afbraak van gebouwen die recentelijk nog op dit perceel stonden. Onder het pakket zijn echter zowel de ploeglaag als de archeologische sporen bewaard. Op het eerste archeologisch niveau zijn opvallend veel kleine kuilen aangetroffen. De vulling en hun specifieke ligging doen vermoeden dat deze in verband te brengen zijn met de recent verdwenen bewoning op dit perceel.

Figuur 18: Detail van het oostelijk deel van fase 1 in grondplan

In de noordelijke en noordoostelijke zone is de sporendensiteit opvallend laag. Deze hoger gelegen gronden zijn vermoedelijk onderhevig geweest aan erosie (cfr. supra), waardoor vooral de oudste sporen niet tot nauwelijks bewaard zijn (bv. zeer fragmentair bewaarde greppeltjes). Een andere mogelijkheid is dat deze terreinen ten tijde van de bouw van de nabijgelegen sporthal genivelleerd zijn in functie van hun gebruik als oefenveldjes. In hoofdzaak zijn restanten van postmiddeleeuwse perceelsgrachten aangesneden. Daarnaast zijn er vier ondiepe houtskoolrijke kuiltjes aanwezig.

Figuur 19: Detailplan van het noordelijke en noordoostelijke deel van fase 1

De zuidelijke tot zuidwestelijke zone bevat meer sporen. Het gaat voornamelijk om fragmentair bewaarde grachten en greppels. De datering ervan is met enig voorbehoud, door het beperkte aangetroffen vondstenmateriaal.

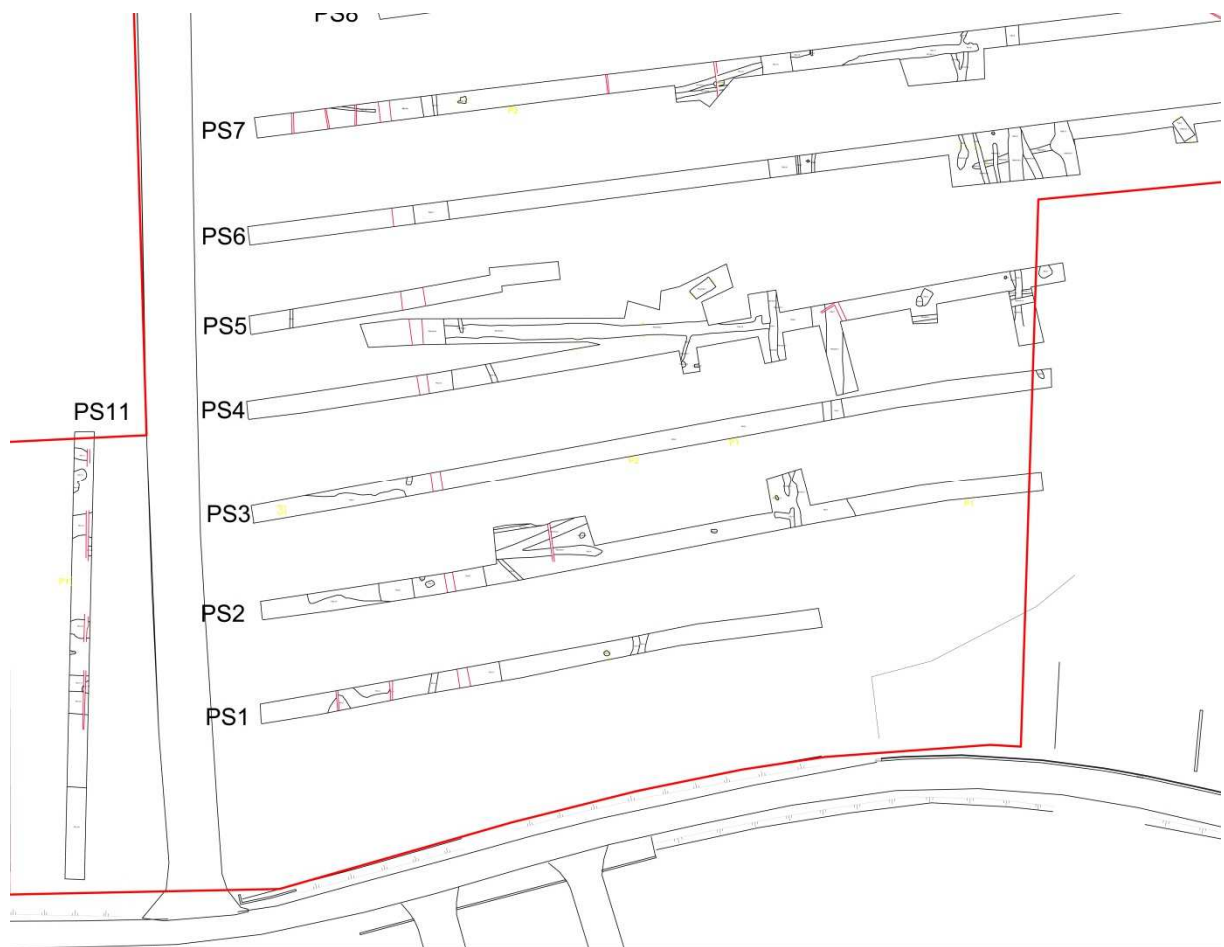
Verschillende greppels kunnen in de late middeleeuwen tot post-middeleeuwen geplaatst worden. Eén greppel is in de volle middeleeuwen te dateren en een andere greppel dateert uit de late middeleeuwen. Op basis van een beperkte hoeveelheid fragmentaire scherven kan één greppel wellicht als Romeins en één als middeleeuws of ouder beschouwd worden.

In deze zone komen drie vrij grote rechthoekige kuilen voor die, in vergelijking met de overige sporen op het terrein vrij veel houtskool bevatten. Mogelijk zijn ze te linken aan 'artisanale' activiteiten. Door de afwezigheid van vondsten kunnen ze niet gedateerd worden.

Archeologische sporen die met zekerheid in verband te brengen zijn met één of ander vorm van bebouwing zijn afwezig. Slechts enkele kuiltjes zijn mogelijk restanten van paalkuilen. Eén daarvan is te dateren in de post-middeleeuwen, één in de late middeleeuwen.

Het verloop van de vele greppels en grachten kan in de meeste gevallen niet worden gevolgd over de verschillende sleuven heen, wat vermoedelijk deels te wijten is aan de bewaringstoestand ervan.

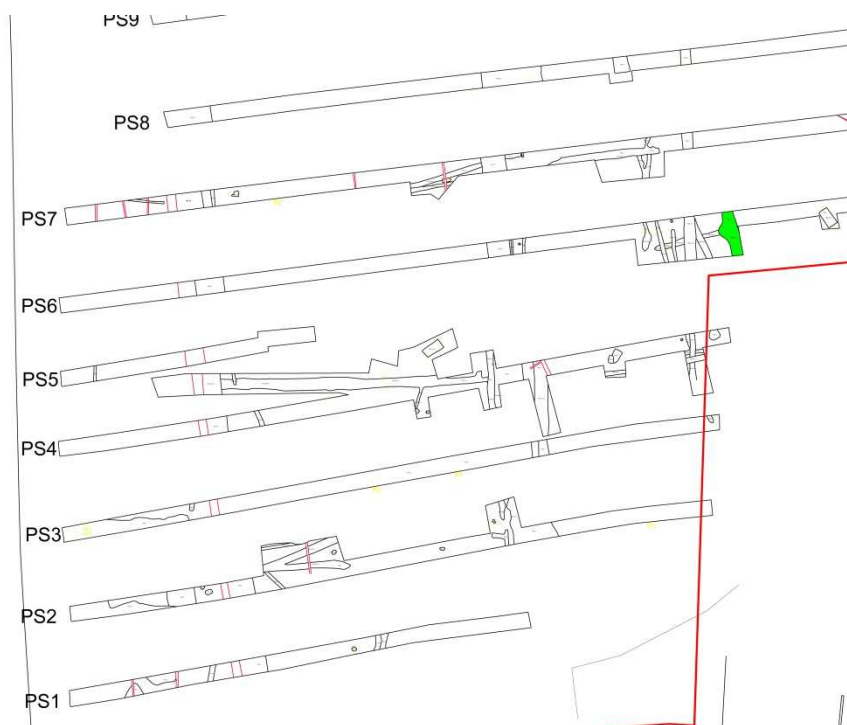
Hieronder volgt een meer gedetailleerde beschrijving van de sporen. De sporen of contexten die op basis van het aangetroffen aardewerk gedateerd konden worden, zijn per periode gegroepeerd. Daarna volgt de bespreking van deze zonder dateerbare vondsten.

Figuur 20: Detail van het zuidelijke deel van het grondplan van fase 1

6.1.2.2. Vondsten uit de Romeinse periode

Er zijn slechts enkele scherven verzameld die uit Romeinse periode dateren. Twee kleine fragmenten terra nigra zijn bij het opschaven van het kijkvenster PS2-KV1 ingezameld en konden niet aan een specifiek spoor worden toegewezen (PS2-KV1-A-LV). Vier fragmentjes verweerde terra nigra zijn afkomstig uit context PS6-A-13. Deze vermoedelijke gracht, met een noord-zuid oriëntatie, was zeer moeilijk te herkennen in de sleuf en bevatte voornamelijk veel mangaan en ijzerconcretie. Aanvankelijk werd dit spoor dan ook als mogelijk natuurlijk geïnterpreteerd. De vaststelling dat de vulling van de gracht totaal verschillend is van deze van recentere grachten op het terrein lijkt de mogelijkheid dat het hier een Romeinse gracht betreft te ondersteunen. Deze gracht werd in de naburige sleuven niet meer aangetroffen.

Figuur 21: Detail van het grondplan met aanduiding van gracht PS6-A-13

6.1.2.3. Middeleeuws of ouder

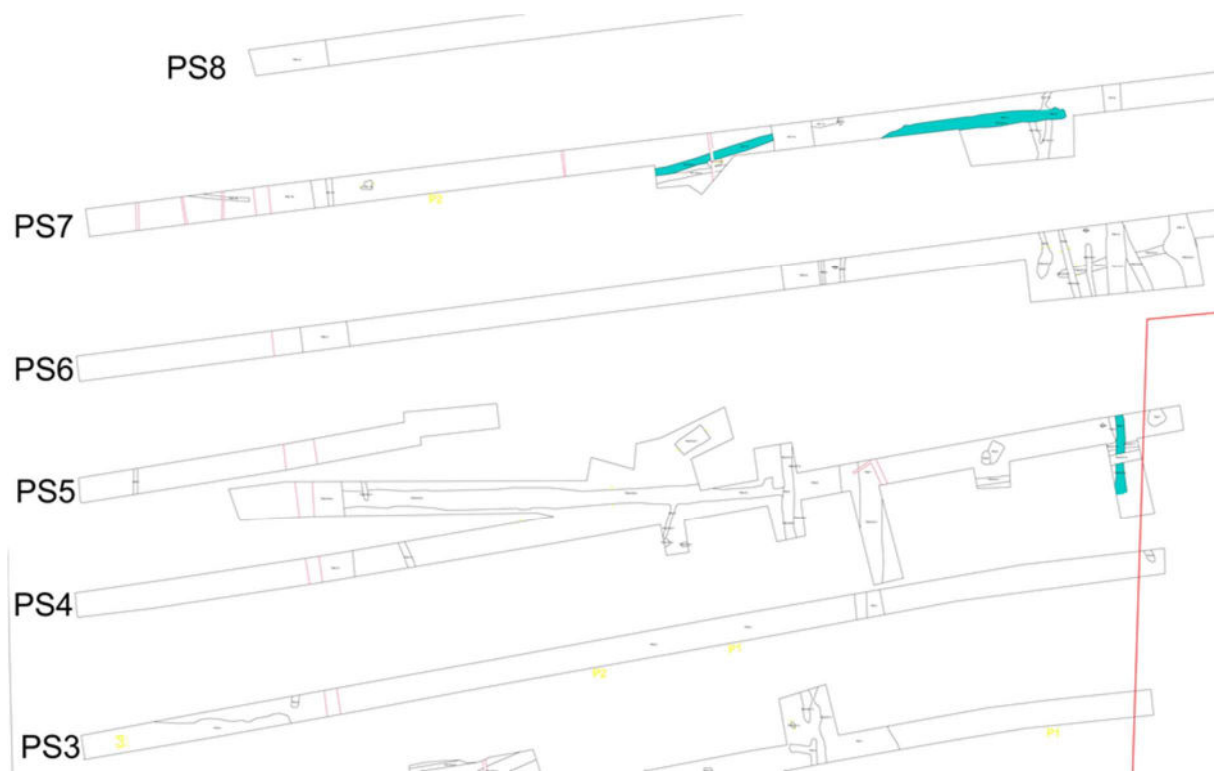
Uit onderstaande sporen is telkens zeer weinig en sterk gefragmenteerd aardewerk gerecupereerd, wat een toewijzing aan de Romeinse of middeleeuwse periode bemoeilijkte. Hierdoor was een verdere determinatie niet mogelijk en kregen de sporen de globale datering ‘middeleeuws of ouder’ (Fig. 23).

Twee grachten, respectievelijk context PS7-A-15 en PS7-A-9, hebben een zuidwest-noordoost oriëntatie. Gracht PS7-A-15 leverde drie fragmenten handgevormd aardewerk op. Gracht PS7-A-9 bevatte, behalve vier sterk verweerde en niet determineerbare scherven, twee kleine fragmenten van een Romeinse dolium en één middeleeuwse lokale, reducerend gebakken scherf (Fig. 22).

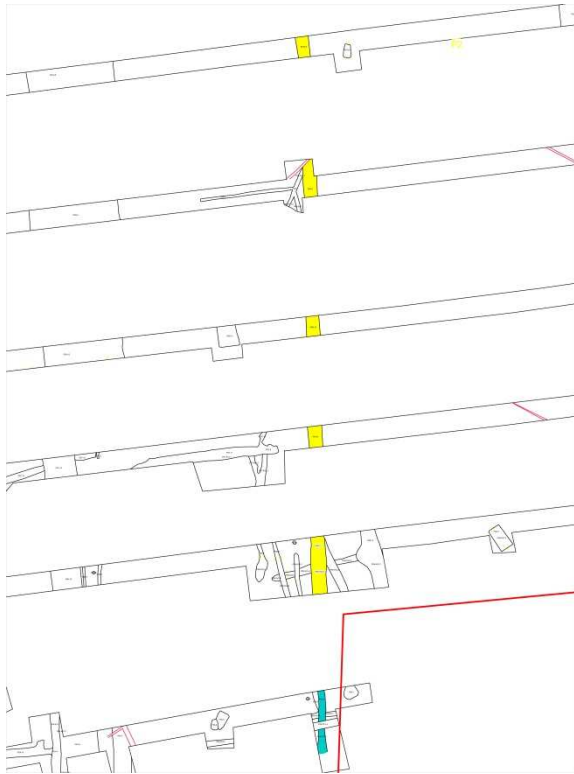
Greppel PS4-A-2 vertoonde een noord-zuid oriëntatie en bevatte twee fragmenten handgevormd aardewerk en één klein fragment dat als mogelijk Romeins te interpreteren is. Context PS6-A-12 is een gracht die zich in het verlengde van greppel PS4-A-2 in noordelijke richting bevindt (Fig. 24). Op basis van de oriëntatie en de aard van de opvulling is het mogelijk dat het dezelfde gracht betreft. PS6-A-12 leverde echter geen dateerbaar materiaal op, ondanks de betere bewaring.

Figuur 22: Aardewerk uit context PS7-A-9 en PS7-A-15

Figuur 23: Detail van het grondplan met aanduiding van de contexten die als middeleeuws of ouder geïnterpreteerd zijn (lichtblauw)

Figuur 24: Detail van het grondplan waarop de mogelijk samenhang van PS4-A-2 (lichtblauw) en PS6-A-12 (geel) zichtbaar is

6.1.2.4. Middeleeuwse sporen

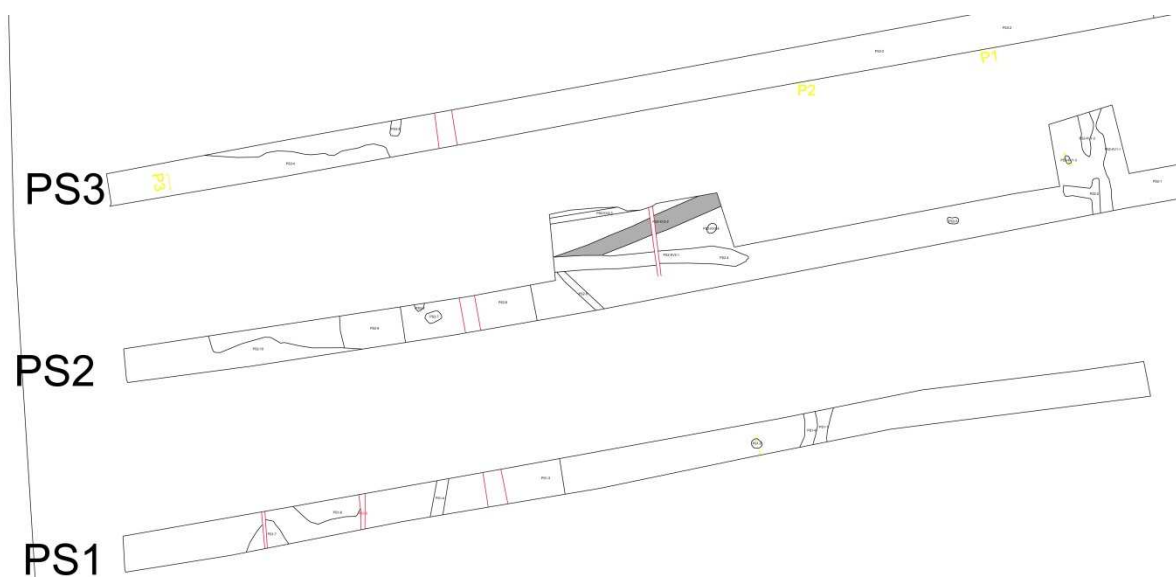
De datering van de contexten gebeurt meestal op basis van een beperkt aantal scherven, die bovendien vaak zeer fragmentair en verveerd zijn. Vandaar dat voor een aantal contexten slechts een vrij ruime datering naar voor geschoven kan worden. Dit heeft tot gevolg dat voor de bespreking van de middeleeuwse sporen een onderscheid gemaakt wordt tussen volgende periodes: volle middeleeuwen, late middeleeuwen en volle/late middeleeuwen.

6.1.2.4.1. Volle middeleeuwen

Slechts één gracht kon op basis van het aangetroffen aardewerk (vier handgevormde, reducerend gebakken scherven) in de volle middeleeuwen geplaatst worden: PS2-KV2-A-2. Deze gracht is zuidwest-noordoost georiënteerd en werd in de naburige sleuven niet meer aangetroffen.

Figuur 25: Aardewerk uit context PS2-KV2-A-2

Figuur 26: Detail van het grondplan met aanduiding van de volmiddeleeuwse gracht PS2-KV2-A-2 (lichtgrijs)

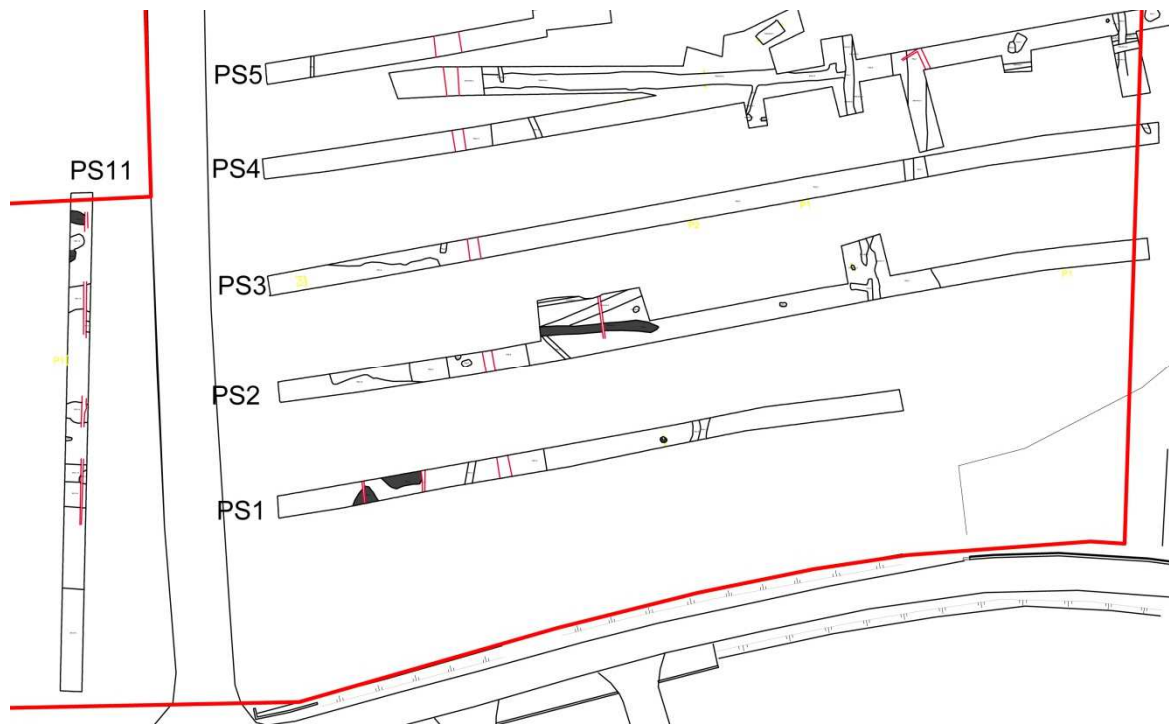
6.1.2.4.2 Late middeleeuwen

In totaal zijn zes contexten op basis van het gerecupereerde aardewerk in de late middeleeuwen gedateerd. (Fig. 27). Voor de kuilen PS11-A-1, PS11-A-3 en PS1-A-6 betreft het evenwel telkens slechts één klein fragment reducerend gebakken, gedraaid aardewerk. Deze datering moet dan ook met de nodige voorzichtigheid benaderd worden: een jongere datering, in de post-middeleeuwen valt hierbij niet uit te sluiten.

Kuil PS1-A-7 leverde, in vergelijking met de overige sporen, vrij veel scherven op (vijf stuks in totaal) en werd op basis van één scherf steengoed met engobe/zoutglazuur en twee scherven reducerend gebakken, gedraaid aardewerk in de late middeleeuwen geplaatst. Ook hier valt evenwel niet uit te sluiten dat het spoor eerder in de post-middeleeuwen te dateren is.

Ook twee scherven uit het paalspoor PS1-A-2 zijn vermoedelijk afkomstig uit de late middeleeuwen. Het gaat om een wandfragment oxiderend gebakken aardewerk (hard baksel, deels bedekt met strooiloodglazuur) en een fragment reducerend gebakken, gedraaid aardewerk (de aanzet van een hals van een kruik). Het spoor zelf is vrij scherp afgelijnd, zowel in vlak als in coupe.

Greppel PS2-A-4 tenslotte wordt op basis van twee scherven reducerend gebakken, gedraaid aardewerk eveneens in deze periode geplaatst. Deze greppel heeft een west-oost oriëntatie en oversnijdt gracht PS2-KV2-A-2 die een datering in de volle middeleeuwen opleverde (cfr. supra). In oostelijke richting loopt de greppel niet verder, het is onduidelijk of dit oorspronkelijk ook zo was, dan wel of deze in oostelijke richting minder diep uitgegraven was en dus is opgegaan in de ploeglaag.

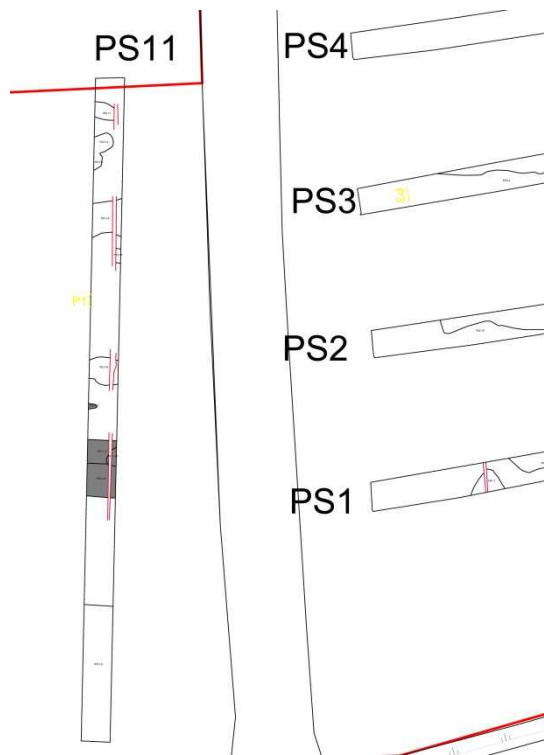

Figuur 27: Detail van het grondplan met aanduiding (donkergrijs) van de laatmiddeleeuwse sporen

6.1.2.4.3. Volle/late middeleeuwen

Context PS11-A-8 betreft mogelijk een gracht met een west-oost tot noordwest-zuidoost oriëntatie (Fig. 28). Deze context bevatte tien scherven reducerend gebakken, handgevormd aardewerk, waarvan zeven vermoedelijk afkomstig van eenzelfde kogelpot. Door het ontbreken van randfragmenten kon deze context niet preciezer gedateerd worden.

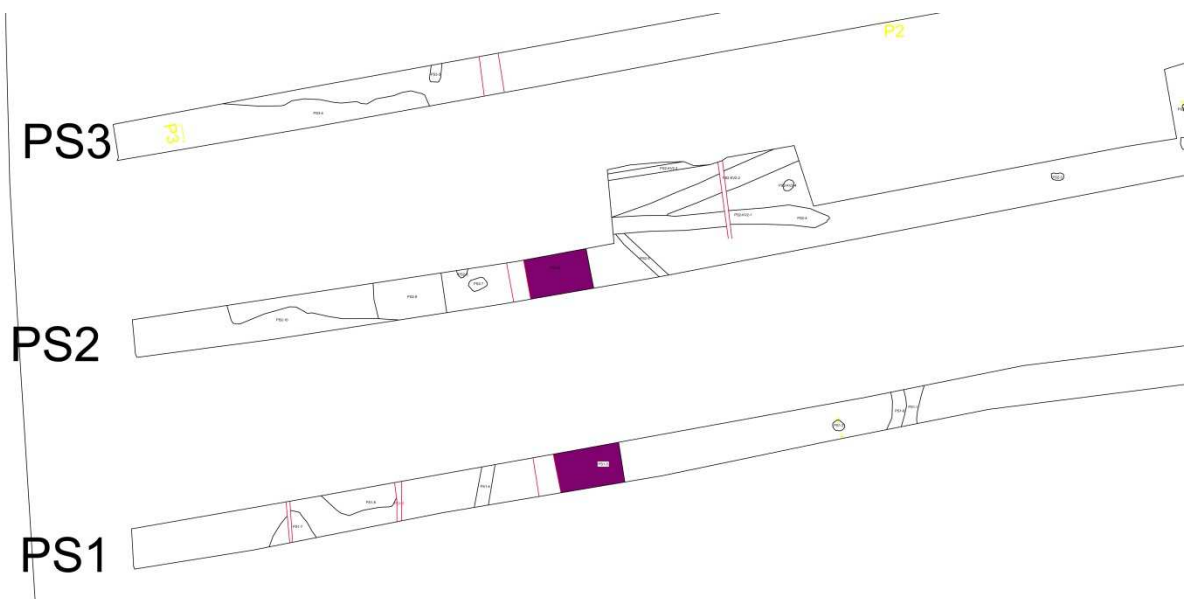
Net ten noorden hiervan bevindt zich context PS11-A-7 (Fig. 28) waarvan de interpretatie onduidelijk is: het kan gaan om een kuil, maar ook om het uiteinde van een gracht of greppel. Deze context leverde slechts één fragment lokaal reducerend gebakken aardewerk op.

Figuur 28: Detailplan met aanduiding van de vol/laatmiddeleeuwse sporen (grijs)

6.1.2.5. Middeleeuws of jonger

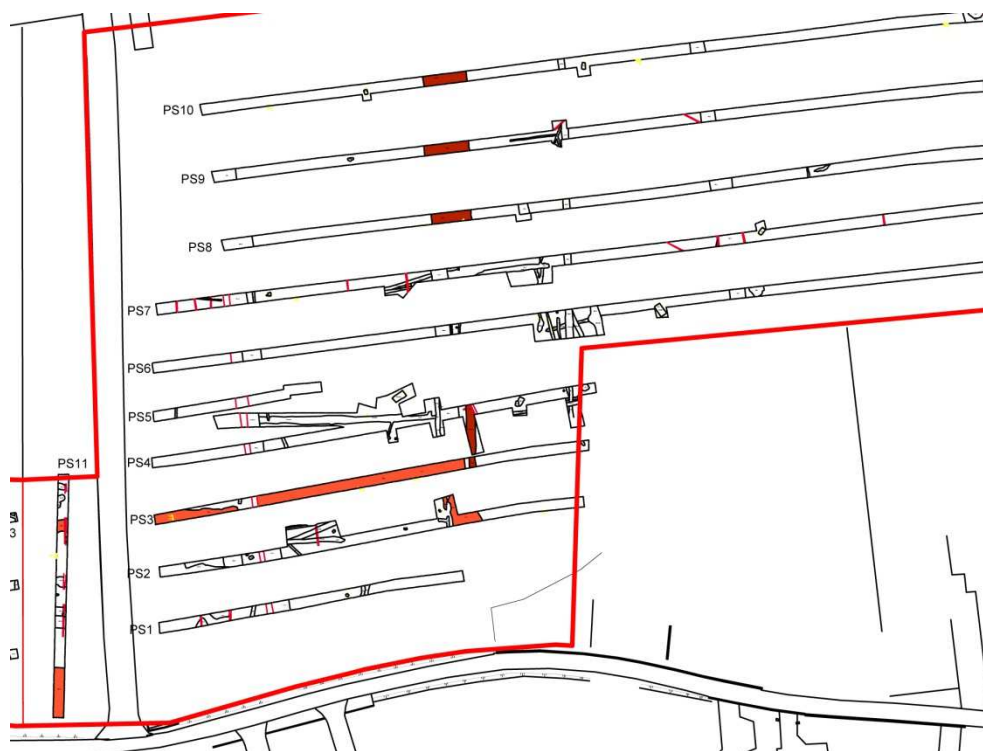
Context PS1-A-3 kreeg op basis van het gerecupereerde aardewerk de brede datering middeleeuws of jonger. Het betreft een gracht met noord-zuid tot noordwest-zuidoost oriëntatie en het vondstenmateriaal bestaat overwegend uit oxiderend gebakken, lokaal gedraaid aardwerk (dertien scherven in totaal, waarvan één teilorand en drie in- en extern geglazuurde fragmenten van eenzelfde recipiënt). Waarschijnlijk vormt deze gracht samen met PS4-A-13 en PS6-A-11 een perceelsgrens die onder andere op de Popp-kaart zichtbaar is (cfr. infra)

Figuur 29: Detailplan met aanduiding van PS1-A-3 (paars)

6.1.2.6. Postmiddeleeuwen

De meerderheid van de dateerbare sporen zijn postmiddeleeuws. Het betreft vier contexten die als gracht geïnterpreteerd zijn (PS3-A-P3-1, PS3-A-P1-2, PS3-A-1 en PS8-A-12), één context met als interpretatie laag-ongedefinieerd die mogelijk als ophogingslagen te beschouwen is (PS11-A-9), twee kuilen (PS11-A-5 en PS2-KV1-A-2), één mogelijk paalspoor (PS2-A-8) en een weg (PS2-A-1). Op basis van het gerecupereerde aardewerk valt niet uit te sluiten dat een aantal contexten reeds vanaf de late middeleeuwen in gebruik zijn (kuil PS11-A-5, paalspoor PS2-A-8 en grachten PS3-A-1 en PS8-A-12 krijgen de brede datering late middeleeuwen/post-middeleeuwen).

Figuur 30: Detail van het grondplan met aanduiding van de postmiddeleeuwse sporen (oranje en rood)

6.1.2.7. Niet gedateerde sporen

6.1.2.7.1. Houtskoolrijke kuilen

Opmerkelijk is het voorkomen van een reeks houtskoolrijke kuilen. Het gaat om vier kleine kuiltjes (PS7-A-6 en PS10-A-4 zijn vrij ondiep bewaard en PS7-A-16 en PS10-A-7 zijn in coupe niet bewaard) en drie vrij grote, rechthoekige kuilen (PS4-A-5, PS4-KV4-A-1 en PS6-A-3). Met uitzondering van PS4-A-5 werden alle sporen gecoupeerd. Geen enkele kuil leverde vondsten op, waardoor een datering uitblijft. Ook de functie is onbekend. Het lijkt niet te gaan om crematiegraven (ontbreken van verbrand bot en zeer heterogene vulling). Mogelijk zijn de kuilen eerder te linken aan een ambachtelijke activiteit.

Bij kuil PS10-A-4 is tijdens het schaven een stuk silex aangetroffen. Het gaat om een geretoucheerde afslag met afgestompte boorden (mogelijk een briquet).

Figuur 31: Foto van kuil PS4-KV4-A-1 in doorsnede

Figuur 32: Foto van kuil PS7-A-6 in doorsnede

6.1.2.7.2. Grachten en greppels

Enkele greppels kunnen door afwezigheid van vondsten niet worden gedateerd. Het gaat in de meeste gevallen om vrij uitgeloopte, vage greppels en grachten die bovendien vrij ondiep en fragmentair bewaard zijn. Hun oriëntatie wijkt af van die van de recentere (perceels)grachten (cfr. infra). Mogelijk betreft het oudere sporen van landindeling. Er werden evenwel geen bewoningssporen aangetroffen die hier zouden mee kunnen corresponderen.

Bij het opschaven van een van de grachten (PS6-KV2-A-6) is een vrij grote afslag met inkerving gevonden. De gracht zelf wordt oversneden door een andere gracht (PS6-A-12) die mogelijk als middeleeuws of ouder te beschouwen is (cfr. supra). Gracht PS6-KV2-A-6, met een noordwest-zuidoost oriëntatie, vergraaft op zijn beurt een oudere greppel met een noordoost-zuidwest oriëntatie (PS6-KV2-A-

4). Deze greppel wordt aan oostelijke zijde oversneden door een gracht die op basis van het aangetroffen aardewerk in de Romeinse periode gedateerd wordt.

6.1.2.5.3 Kuilen of paalsporen

Verspreid over het terrein zijn een aantal kleinere kuilen of mogelijke paalsporen aangetroffen. Er valt een concentratie op te merken in het zuidelijke gedeelte van het terrein enerzijds en onder de oostelijke percelen anderzijds. Op basis van de locatie van de sporen kan geen gebouwplattegrond herkend worden. Bovendien vertonen de sporen onderling grote verschillen op vlak van aard van de vulling, vorm en grootte.

Het meest oostelijke perceel is met meer dan een meter opgehoogd (cfr. supra). Daaronder was echter de oude ploeglaag bewaard en dus ook de onderliggende archeologische sporen. Slechts een deel van het perceel werd onderzocht omwille van de instabiliteit van de sleufwanden, de snelle waterinstroom en de aanwezigheid van funderingsresten van een 20ste-eeuwse woning.

De veelal kleine sporen tekenden zich vrij duidelijk af in de gereduceerde bodem. De meesten bevatten brokjes baksteen en zijn vermoedelijk in verband te brengen met de recent verdwenen bewoning.

6.1.2.8 Projectie van de sporen op historische kaarten

Een vergelijking van de beschikbare postmiddeleeuwse kaarten met het geregistreerde grondplan toont aan dat verschillende van de aangetroffen grachten wel degelijk op deze kaarten weergegeven zijn.

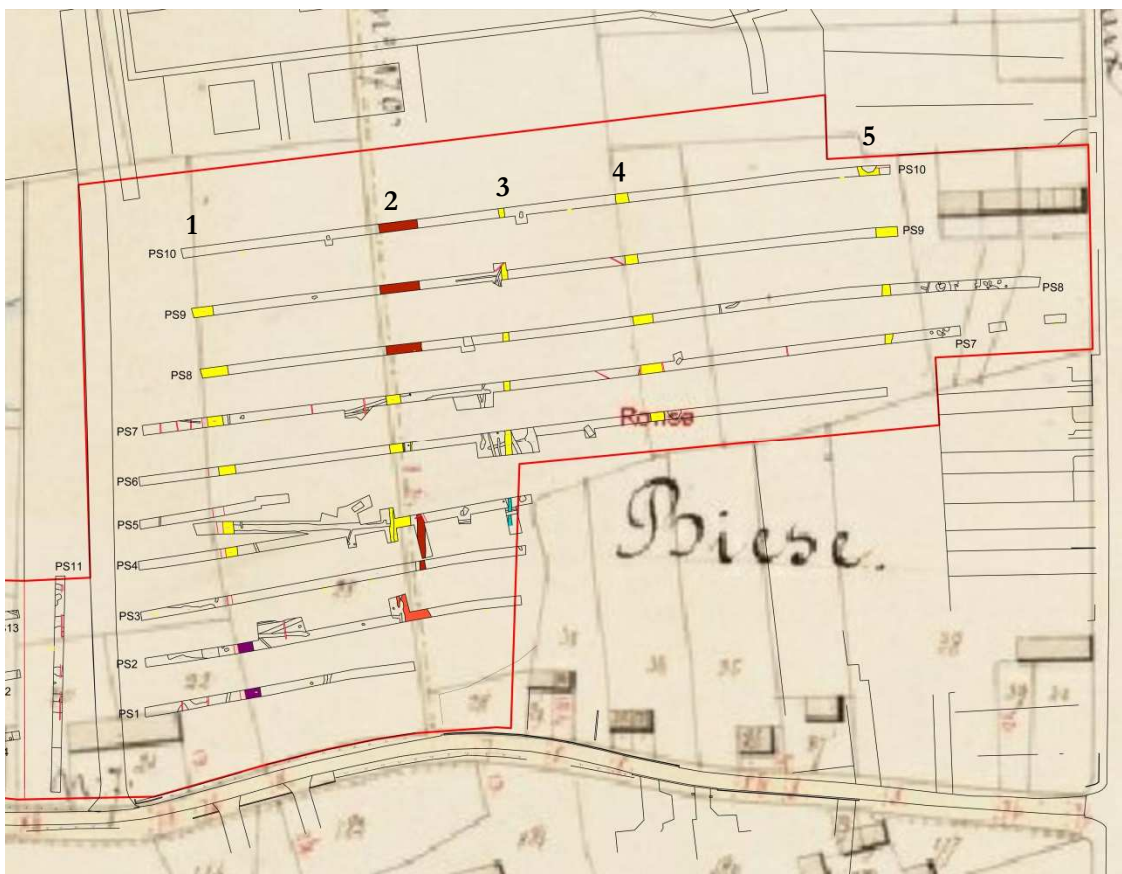
Zo kunnen verschillende perceelsgrachten die op de kadasterkaart van Popp afgebeeld zijn, in de proefsleuven herkend worden (Fig. 33, nr. 1, 4 en 5). Ook de voetweg (Sentier de l'Épine, Fig. 33, nr. 2) werd aangetroffen. Vermoedelijk werd deze langs één of beide zijden begrensd door een greppel. In sommige proefsleuven is het dan ook deze greppel(s) die kon(den) herkend worden en niet de voetweg zelf. De meest oostelijke perceelsgracht (Fig. 33, nr. 5) ligt in werkelijkheid ongeveer 10m meer westwaarts dan op de Poppkaart afgebeeld is. Dit is mogelijk een onnauwkeurigheid te wijten aan het handmatige opmetingssysteem dat in de 19de eeuw gehanteerd werd.

Een projectie van het grondplan op de Atlas der Buurtwegen levert een gelijkaardig beeld op (Fig. 34).

Slechts één mogelijke perceelsgreppel is niet afgebeeld op de postmiddeleeuwse kaarten (Fig. 33, nr. 3 en Fig. 34, nr. 3). Deze gracht loopt parallel aan de overige perceelsgrachten en wordt op basis van het gerecupereerde aardewerk als middeleeuws of ouder gedateerd (cfr. supra). Mogelijk betreft het dan ook een oudere perceelsindeling.

Figuur 33: Detail van de Poppkaart (1842-1879) met projectie van het sleuvenplan en met aanduiding van de corresponderende perceelsgrachten en voetweg

Figuur 34: Detail van de Atlas der Buurtwegen (ca. 1845) met projectie van het sleuvenplan en met aanduiding van de corresponderende perceelsgrachten en voetweg

6.1.2.9 Samenvatting en interpretatie

Het proefsleuvenonderzoek van fase 1 leverde vooral in het zuidelijk gedeelte van het onderzoeksgebied sporen op. In het noorden en noordoosten werden amper sporen aangetroffen, en rijst het vermoeden dat deze terreinen hier ofwel sterker geërodeerd zijn, of eerder nog, deels afgegraven en genivelleerd in functie van de aanleg van de omgeving van de sporthal (o.a. gebruik als oefenveldjes – zie ook de talrijke drainage).

In het zuidelijk gedeelte werden hoofdzakelijk fragmentair bewaarde greppels aangetroffen. Op basis van het sterk verweerde en weinige materiaal is een chronologische toewijzing vaak onder voorbehoud. Als algemeen beeld komt naar voor dat deze greppels uit diverse periodes stammen; 1 Romeins, 1 (vol)middeleeuws en verscheidene laat- of postmiddeleeuws. Verschillende greppels zijn te koppelen aan kadastrale indeling en dienden wellicht om dit lager gelegen en eerder natte terrein te draineren. Sporen van bewoning zijn niet aangetroffen.

6.2. Fase 2

6.2.1. Stratigrafische opbouw van het terrein

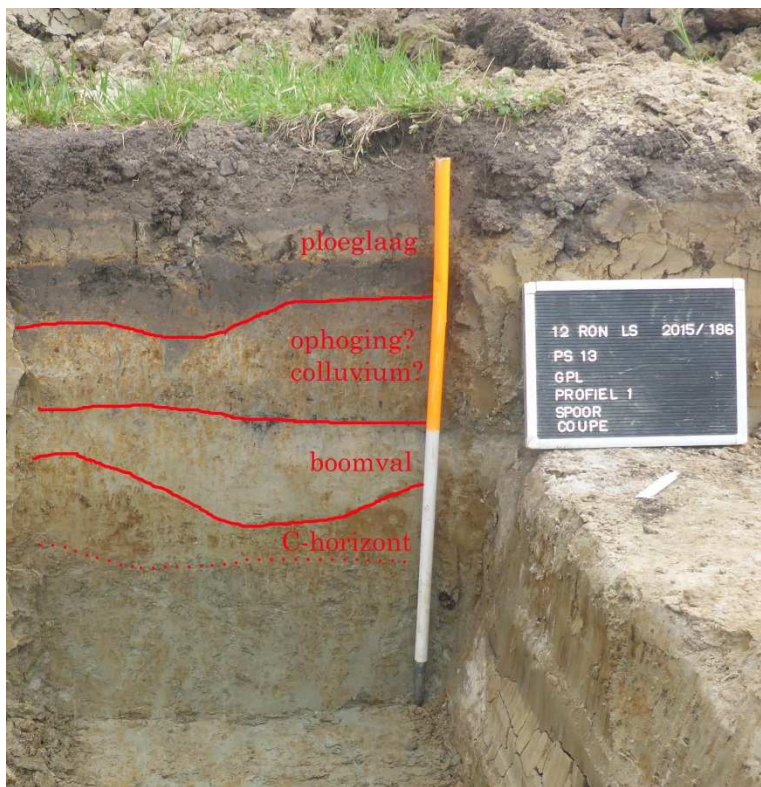
Wat de tweede fase van het vooronderzoek betreft, vertoont de bodemstratigrafie een andere opbouw dan deze van de eerste fase. Bovendien zijn er tussen de geregistreerde bodemprofielen binnen deze zone onderling eveneens variaties op te merken.

Over het algemeen kan gesteld worden dat de ploeglaag of A-horizont een laag afdekt die voorlopig als ongedefinieerde laag geïnterpreteerd wordt. In de oostelijke helft van het terrein zou deze laag mogelijk colluvium kunnen zijn, afkomstig van de hoger gelegen gronden ten noorden van het onderzoeksgebied. In de westelijke helft van de onderzochte percelen, ter hoogte van de vol-/laatmiddeleeuwse grote uitgraving (cfr. infra), is de interpretatie van de laag onder de ploeglaag veel minder duidelijk. Het zou hier eveneens om colluvium kunnen gaan, maar evengoed betreft het een of meerdere ophogingslagen ter nivellering van het terrein in functie van de latere in gebruik name.

Onder deze laag bevindt zich meestal een B-horizont. Onder de B-horizont treffen we de moederbodem of C-horizont aan die bestaat uit bodemtype Ldp (matig natte zandleembodem) en waarvan de dikte varieert van 35cm tot 60cm. Op een dieper niveau (ongeveer 90cm tot 130cm onder het huidige maaiveld) treffen we tertiair substraat (kleiige leem) aan.

Figuur 35: Bodemprofiel in het oostelijke deel van PS12, waarbij de C-horizont naar onder toe kleiig wordt

Figuur 36: Bodemprofiel in het westelijke deel van PS13, ook hier wordt de C-horizont naar onder toe kleiig

Figuur 37: Bodemprofiel in het westelijke deel van PS12

6.2.2. Beschrijving van de sporen

6.2.2.1. Algemene spreiding van de sporen

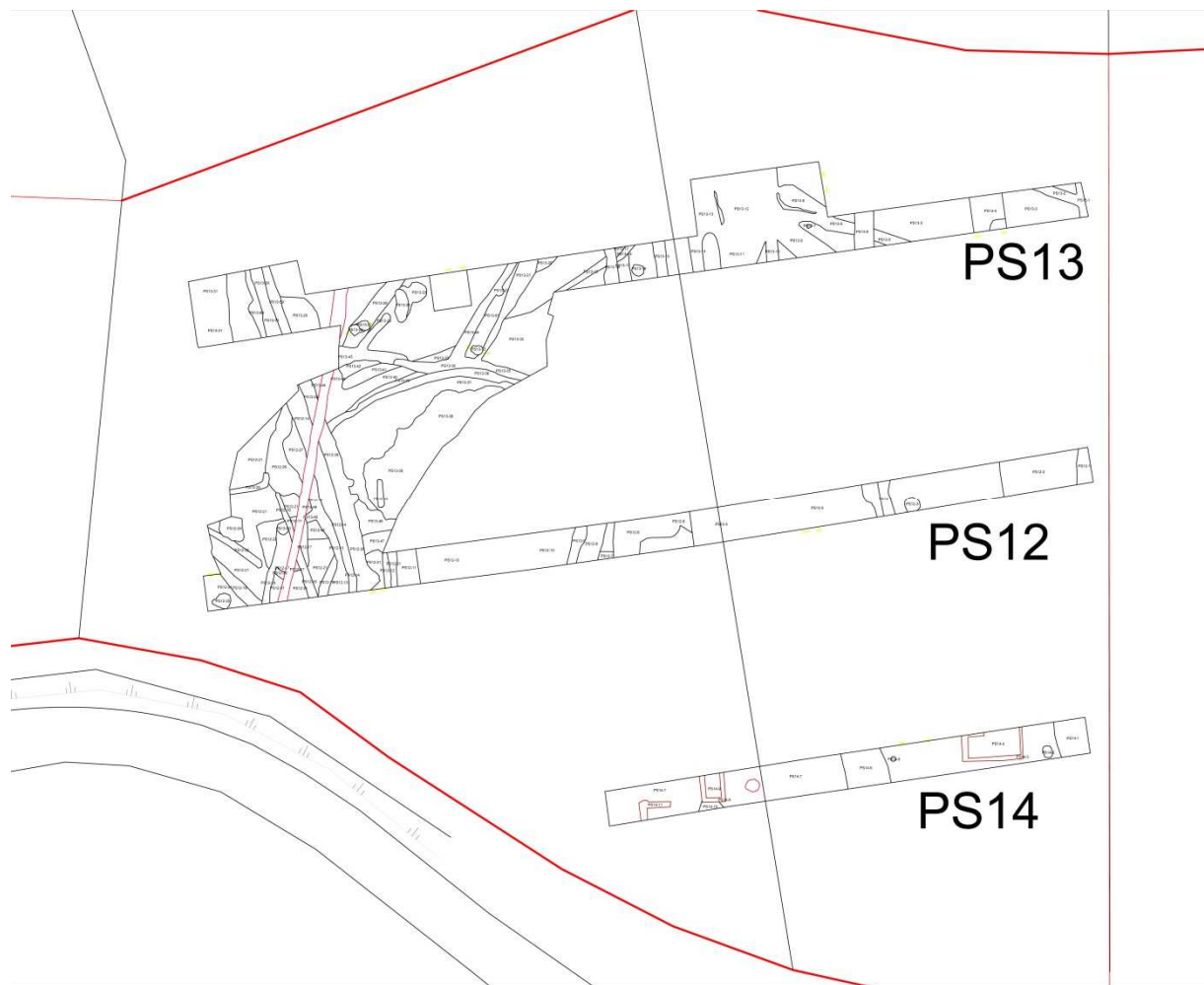
De resultaten van het onderzoek van de tweede fase vertonen een totaal verschillend beeld dan deze van de eerste fase. Op basis van de aangetroffen sporen is er sprake van twee zones op het terrein (Fig. 38).

De zuidelijke zone (PS14) bevatte sporen van (sub)recente bebouwing. Er werden muurresten aangetroffen, maar ook een ophogingslaag en enkele paalsporen. In de oostelijke hoek van de sleuf kwam de aanzet van een perceelsgracht tevoorschijn. Deze lijkt een voorloper te vormen van de huidige percelering.

De rest van het terrein (PS12 en PS13) leverde geen sporen van bebouwing op, maar wel een grote hoeveelheid aan grachten en greppels. De sporendensiteit is hierbij het grootst in de westelijke helft van het terrein, het oostelijke deel bevatte opnieuw een ophogingslaag. Hieronder werden verscheidene sporen aangetroffen, eveneens overwegend greppels en grachten. Naast greppels en grachten leverden de sleuven ook enkele kuilen/mogelijke paalsporen op en een grote uitgraving waar enkele grachten lijken in uit te lopen.

De aangetroffen sporen van fase 2 leverden een grote hoeveelheid vondsten op, zodat een goede datering ervan mogelijk was. Een eerste blik op het aangetroffen aardewerk leert dat de sporen voornamelijk in de volle middeleeuwen, in de late middeleeuwen en in de post-middeleeuwen te plaatsen zijn. Op basis van

de talrijke oversnijdingen van de grachten en greppels, kunnen verschillende gebruiksfases verondersteld worden.

Figuur 38: Grondplan van fase 2

Hieronder volgt een meer gedetailleerde beschrijving van de aangetroffen sporen. De sporen of contexten die op basis van het aangetroffen aardewerk gedateerd konden worden, zijn per periode gegroepeerd. Daarna volgt de bespreking van deze zonder dateerbare vondsten.

6.2.2.2. Middeleeuwse sporen

De meerderheid van de dateerbare contexten is in de middeleeuwen te plaatsen. Op basis van het aangetroffen aardewerk blijven sommige dateringen echter vrij ruim (bijvoorbeeld volle/late middeleeuwen of late middeleeuwen), terwijl andere gedateerde contexten meer specifiek aan bijvoorbeeld het begin van de late middeleeuwen of aan het einde van de late middeleeuwen toe te schrijven zijn. Bijgevolg zal voor de bespreking van de middeleeuwse sporen een onderscheid gemaakt worden tussen volgende periodes: overgang volle/late middeleeuwen en late middeleeuwen, met bij deze laatste periode nog een opsplitsing in vroeg-late middeleeuwen (13de-14de eeuw) en laat-late middeleeuwen (15de-16de eeuw).

6.2.2.2.2. Volle/late middeleeuwen

Vier contexten, allen te situeren in het noordwestelijke deel van het onderzochte terrein, kunnen in de volle tot late middeleeuwen gesitueerd worden. Drie hiervan kregen de interpretatie laag-ongedefinieerd: PS13-20, PS13-35 en PS13-43. Deze contexten lijken deel uit te maken van een grote uitgraving die over nagenoeg het gehele kijkvenster tussen PS12 en PS13 werd aangetroffen. De precieze interpretatie ervan kan niet achterhaald worden. Wel is duidelijk dat de opvulling van deze uitgraving gebeurde in verschillende fasen (cfr. infra). Een coupe op context PS13-61 toonde aan dat het een greppel betreft. Ook deze greppel lijkt in verband te staan met de grote uitgraving: hij lijkt er in uit te monden.

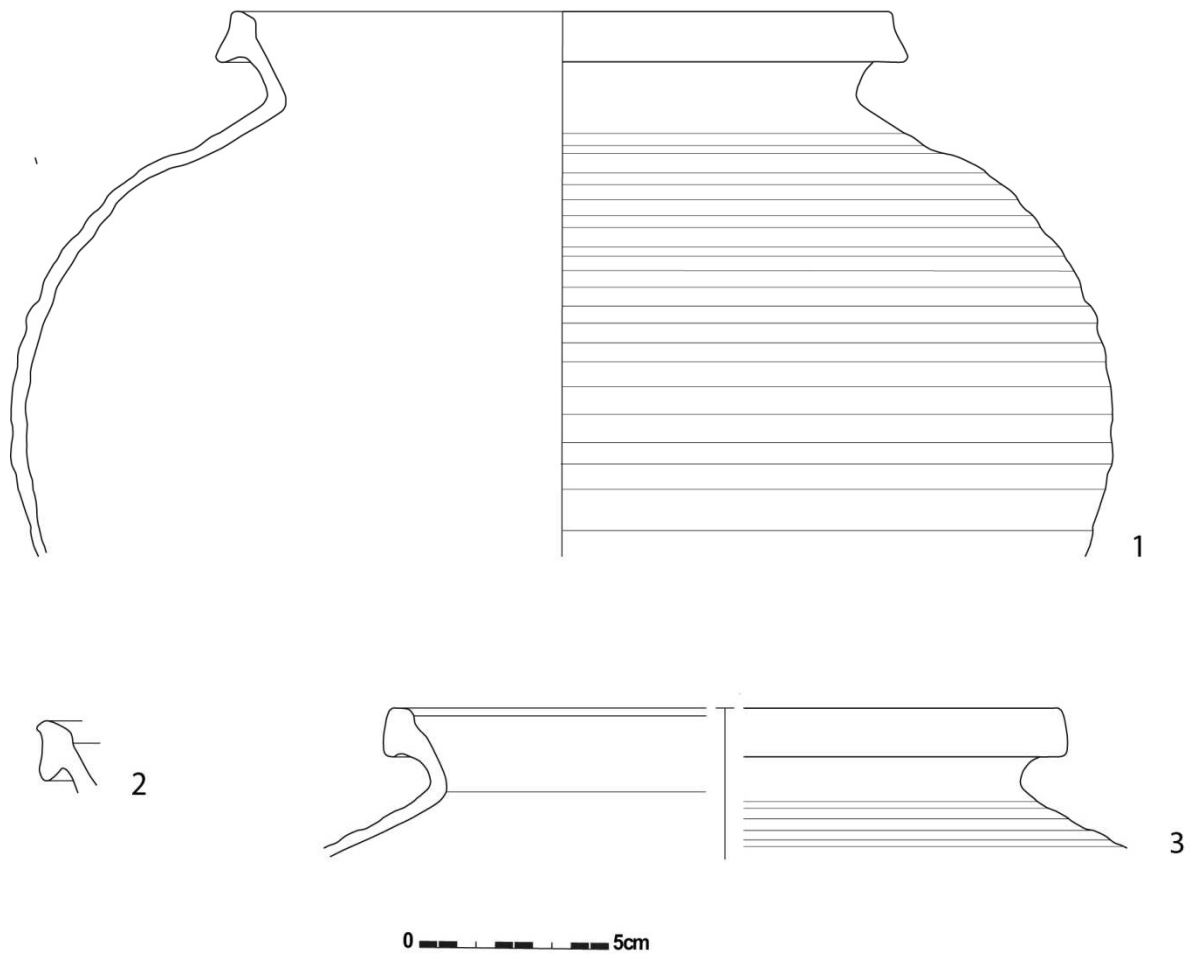

Figuur 39: Grondplan met aanduiding van de vol-/laatmiddeleeuwse contexten PS13-20, PS13-35, PS13-43 en PS13-61

Context PS13-20 werd gedateerd op basis van één fragment lokaal reducerend gebakken aardewerk. Deze datering dient dan ook met de nodige voorzichtigheid benaderd te worden. De overige contexten leverden een aanzienlijk grotere hoeveelheid aardewerk op. Context PS13-35 bevatte enkel fragmenten van reducerend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk, waaronder twee randfragmenten van een kogelpot (Fig. 40.2). Ook context PS13-43 leverde veel reducerend gebakken, lokaal gedraaide scherven op, waaronder fragmenten van een kogelpot (Fig. 40.1). In beide gevallen betreft het kogelpotten met sikkelvormige randen. Dergelijke vormen werden onder meer aangetroffen te Lede Domein Mesen en zijn kenmerkend voor de 12de eeuw¹², mogelijk zelfs eerder voor de late 12de tot begin 13de eeuw¹³. Ook de greppel (PS13-61) bevatte reducerend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk, waaronder fragmenten van een kogelpot met sikkelvormige rand (Fig. 40.3). Daarnaast werden in deze context ook fragmenten van een reducerend gebakken vuurklok (Fig. 42) en een tuitpot aangetroffen, alsook enkele scherven in lokaal hoogversierd aardewerk met opgelegde klei (Fig. 41). Op basis van deze vondsten kan de greppel dan ook op de overgang van de volle naar de late middeleeuwen gedateerd worden (tweede helft 12de – eerste helft 13de eeuw).

¹² De Groote, 2008, p. 196-222.

¹³ Clement, Pede & Cherretté, 2014, p. 93.

Figuur 40: Kogelpotten, schaal 1:2

Figuur 41: Lokaal hoogversierd aardewerk uit context PS13-61

Figuur 42: Vuurklok uit context PS13-61

6.2.2.2.3. Late middeleeuwen

Binnen de contexten die in de late middeleeuwen gedateerd zijn, kan een onderscheid gemaakt worden tussen contexten uit het begin van de late middeleeuwen (13de-14de eeuw) en contexten uit het einde van de late middeleeuwen (15de-16de eeuw). Daarnaast zijn er tevens enkele contexten die enkel breder, in de late middeleeuwen kunnen gedateerd worden.

13de-14de eeuw

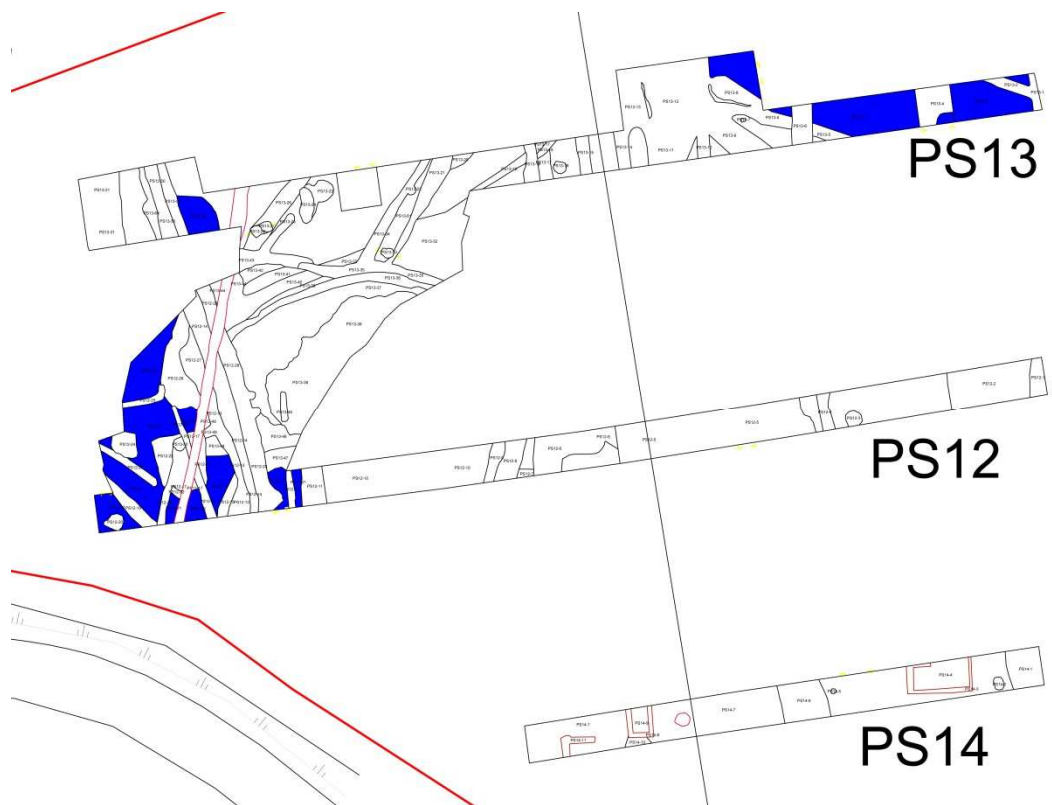
In de noordoostelijke hoek van het terrein is een context die op basis van het aardewerk in het begin van de late middeleeuwen gedateerd wordt (13de-14de eeuw). Het betreft een mogelijke ophogingslaag (PS13-3) die oversneden wordt door een gracht (PS13-1) en een andere (ophogings)laag (PS13-12) die beide meer naar het einde van de late middeleeuwen gedateerd worden. Onder het verzamelde aardewerk bevinden zich zowel fragmenten van oxiderend als reducerend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk en één fragment van een vuurklok in reducerend gebakken aardewerk.

Een ander mogelijke ophogingslaag in het westelijke deel van het terrein is op basis van het aardewerk eveneens in het begin van de late middeleeuwen gedateerd (PS12-21). Het betreft evenwel een zeer onduidelijke laag, mogelijk gaat het om moederbodem waarbij het aardewerk intrusief is. Het aangetroffen aardewerk bestaat hoofdzakelijk uit reducerend gebakken, lokaal gedraaide scherven (waaronder één fragment van een kogelpot) en scherven lokaal hoogversierd aardewerk met opgelegde witte klei (Fig. 43). Deze laag/moederbodem wordt oversneden door verschillende recentere laatmiddeleeuwse sporen.

Figuur 43: Lokaal hoogversierd aardewerk en een randfragment van een kogelpot uit context PS12-21

Kuil PS13-29, tenslotte, krijgt op basis van de aanwezigheid van reducerend gebakken aardewerk, waaronder een fragment van een teil, een datering in het begin van de late middeleeuwen. Deze kuil bevindt zich in de noordwestelijke hoek van het terrein en wordt oversneden door een grachtencomplex waarvan de recentste fase in de late middeleeuwen tot postmiddeleeuwen geplaatst wordt.

Figuur 44: Grondplan met aanduiding van de 13de-14de eeuwse contexten PS12-21, PS13-3 en PS13-29 (blauw)

15de-16de eeuw

Verschillende sporen kunnen op basis van het aardewerk eerder op het einde van de late middeleeuwen gedateerd worden. Het betreft elf contexten die als “ongedefinieerde laag” geïnterpreteerd zijn, vijf grachten en één kuil (Fig. 45). Al deze contexten schetsen wat betreft het gerecupereerde aardewerk een vergelijkbaar beeld.

Van de contexten die als “ongedefinieerde laag” geïnterpreteerd werden, zijn er acht die deel uitmaken van de grote uitgraving in het kijkvenster tussen PS12 en PS13 (Fig. 45).¹⁴ Het betreft opvullingslagen van een structuur die vermoedelijk dateert uit de volle middeleeuwen en in gebruik bleef tot de late middeleeuwen. Context PS12-10 maakt mogelijk eveneens deel uit van deze uitgraving, het kan gaan om een poel. Een boring uitgevoerd in de omgeving van het veronderstelde centrum van de uitgraving (ter hoogte van PS13-38) bracht geen verdere verduidelijking: na ongeveer 40cm werd een bruinig groene kleilaag aangetroffen die zou kunnen overeenkomen met het tertiair substraat dat in de profielen werd geregistreerd (cfr. supra), maar die wel nog baksteenspikkels bevatte. De aanwezigheid van klei maakte het verderzetten van de boring onmogelijk.

¹⁴ PS12-26, PS12-27, PS13-36, PS13-37, PS13-38, PS13-46, PS13-47 en PS13-50

Figuur 45: Grondplan met aanduiding van de late laatmiddeleeuwse contexten (donkergrijs)

Vier contexten (PS12-27, PS13-38, PS13-46 en PS13-47) leverden een eerder beperkte hoeveelheid aardewerk op, bestaande uit een combinatie van oxiderend en reducerend gebakken, lokaal gedraaide scherven. Deze combinatie van aardewerksoorten werd bij vier andere contexten eveneens aangetroffen, maar hierbij konden ook enkele vormen onderscheiden worden. In PS13-36 konden fragmenten van een teil, een kom en een grape in reducerend gebakken aardewerk en verschillende oxiderend gebakken scherven gedetermineerd worden. Deze context bevatte eveneens een fragment van een lollepot in oxiderend gebakken aardewerk, een typisch postmiddeleeuwse vorm die in dit geval vermoedelijk als residueel te beschouwen valt. PS13-12, dat geen deel uitmaakt van de grote uitgraving, bevatte een fragment van een vetvanger in oxiderend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk (Fig. 46). Een randfragment van een grape in reducerend gebakken aardewerk werd in context PS13-50 aangetroffen. De mogelijke ophogingslaag in de meest zuidelijke proefsleuf (PS14-7) bevatte dan weer onder meer een fragment van een oxiderend gebakken, lokaal gedraaide voorraadpot (Fig. 47).

Figuur 46: Vetvanger uit context PS13-12

Figuur 47: Tuitpot uit context PS14-7

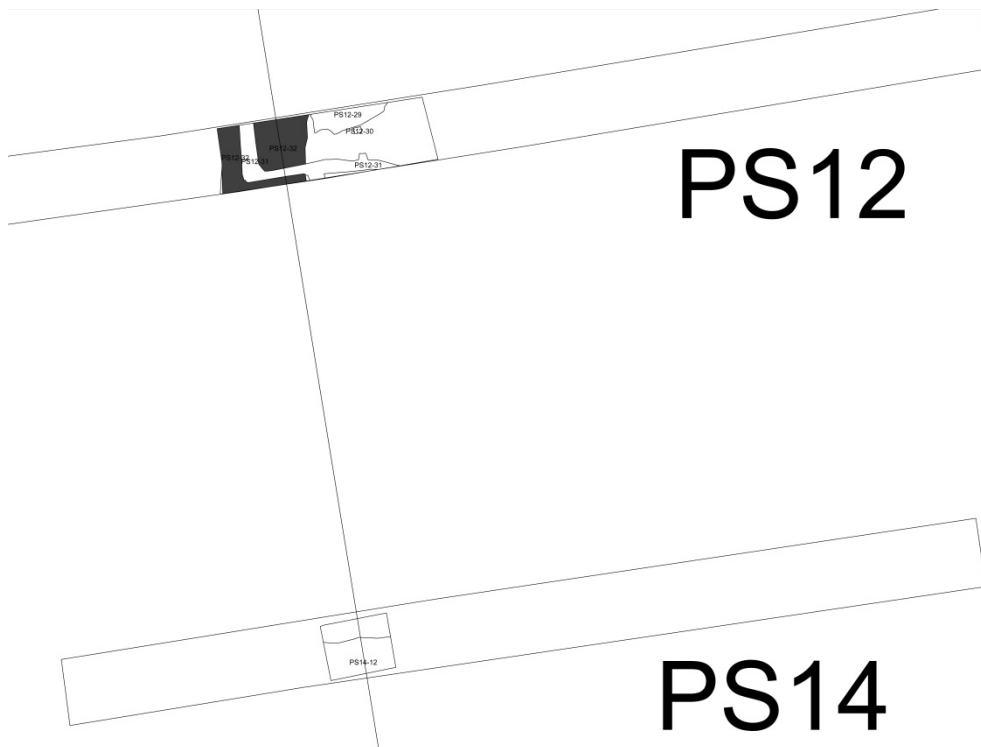
Bij drie contexten van mogelijke opvullingslagen van de grote uitgraving werd, behalve het voorkomen van verder niet determineerbaar, oxiderend en reducerend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk, ook Rijnlands steengoed aangetroffen. Context PS12-26 leverde een fragment van een drinknap in steengoed uit Siegburg op (Fig. 48). Context PS13-37 bevatte eveneens een fragment van een drinknap in steengoed uit Siegburg, maar ook een fragment van een kan of kruik in steengoed met engobe/zoutglazuur. In context PS12-10 tenslotte werd opnieuw een fragment van een kan of kruik in steengoed met engobe/zoutglazuur aangetroffen.

Figuur 48: Drinknap uit context PS12-26

De 15de-16de eeuwse contexten die tijdens het onderzoek als grachten geïnterpreteerd werden, vertonen een gelijkaardig beeld op vlak van aardewerksamenstelling. Contexten PS12-6, PS12-14, PS12-32 en PS13-31 zijn gedateerd op basis van een combinatie van reducerend en oxiderend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk. Hierbij kon in één context een kom (PS12-14) en in een andere een bord (PS12-32) gedetermineerd worden. Gracht PS12-8 leverde dan weer een fragment steengoed uit Siegburg op.

PS12-14 is een gracht die mogelijk in verband staat met de grote uitgraving in het kijkvenster tussen PS12 en PS13. Het valt echter ook niet uit te sluiten dat deze gracht iets recenter is en een voorloper vormt van de postmiddeleeuwse percelering (cfr. infra, Fig. 58). PS12-32 betreft een context die werd aangetroffen onder een postmiddeleeuwse ophogingslaag (PS12-5), bij het aanleggen van grondplan B (Fig. 49).

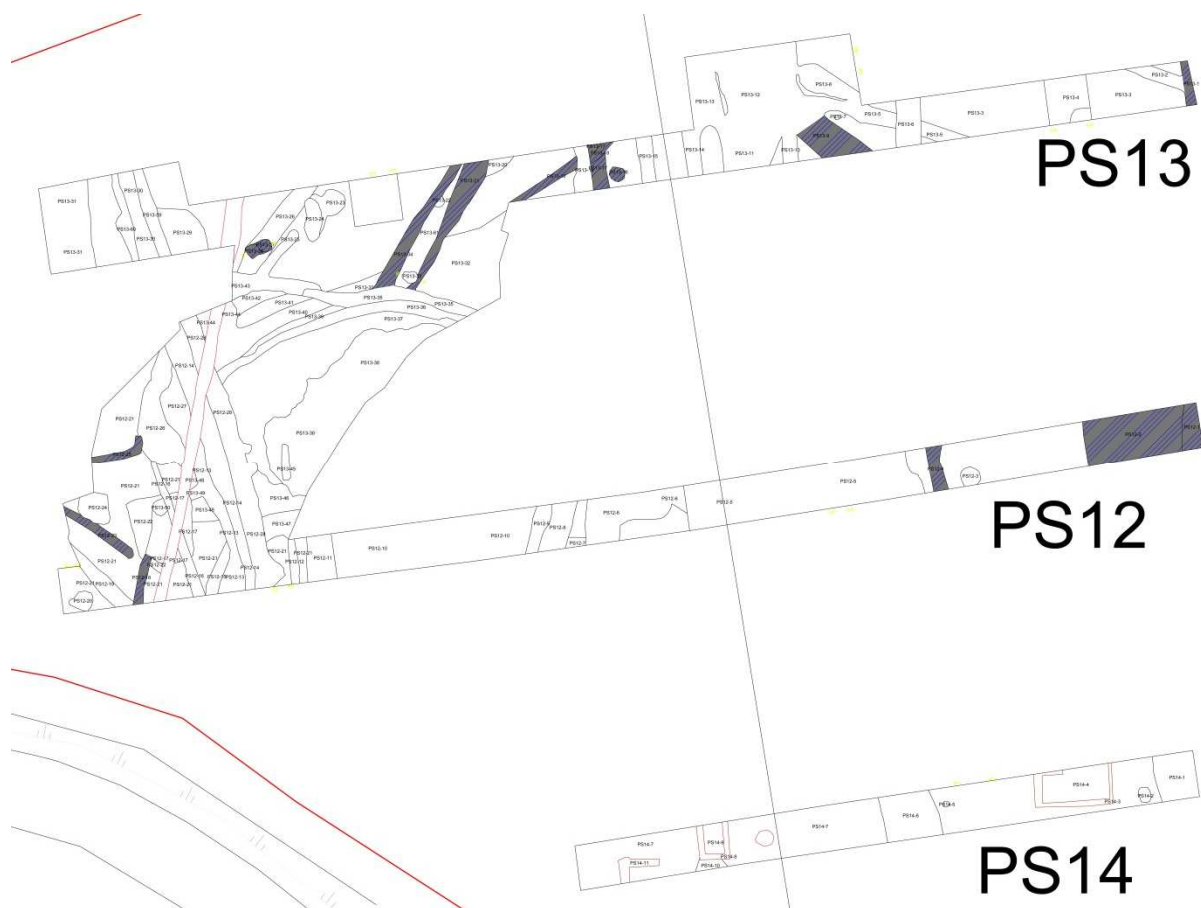
Figuur 49: Grondplan B met aanduiding van de 15de-16de eeuwse context PS12-32 (donker grijs)

Kuil PS13-23 tenslotte, bezit een vrij heterogene vulling met houtskool, verbrande leem en baksteenfragmenten en leverde overwegend aardewerk in oxiderend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk op (waaronder fragmenten van een vergiet en een kom), samen met een scherf steengoed met engobe/zoutglazuur.

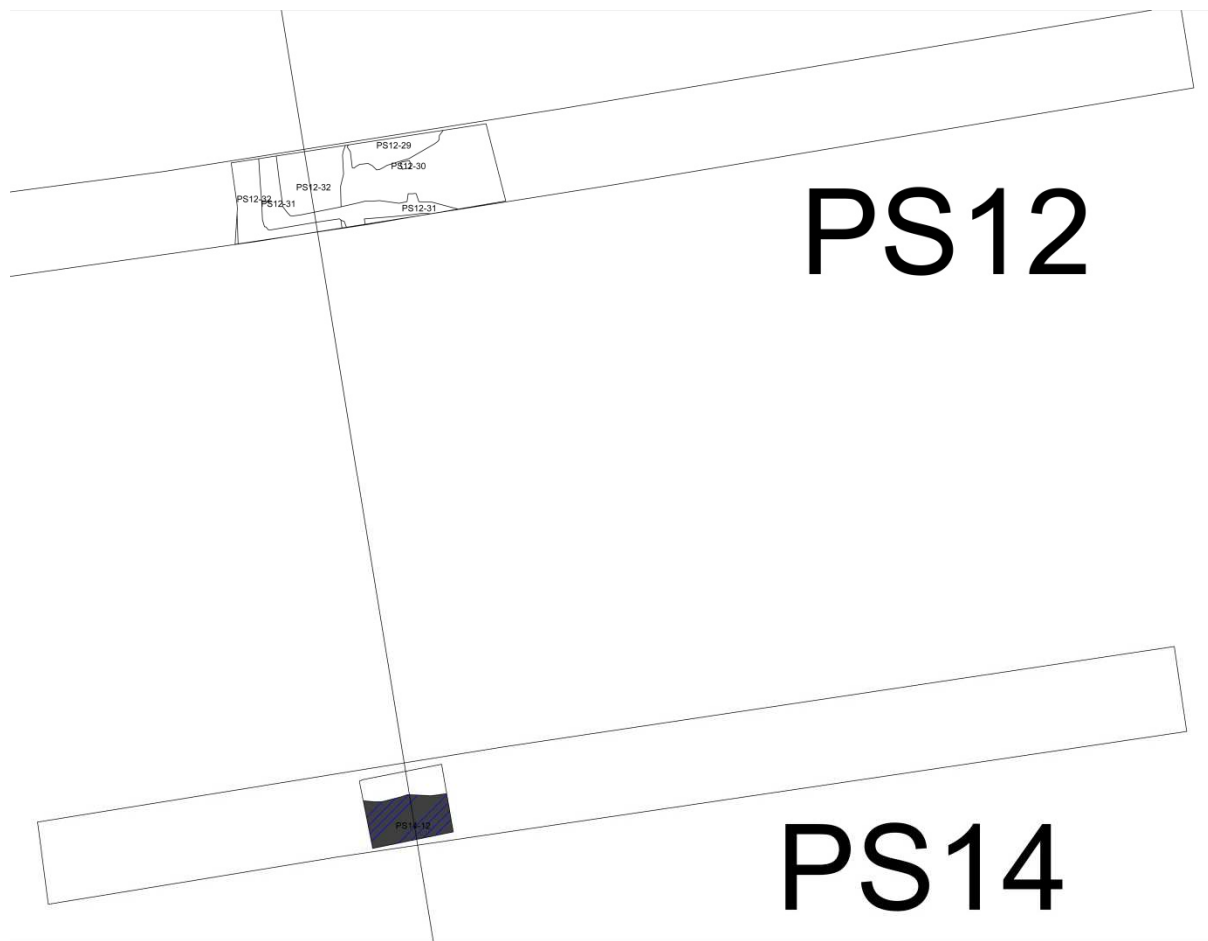
Late middeleeuwen (13de-16de eeuw)

In totaal zijn er veertien contexten die op basis van het gerecupereerde aardewerk als laatmiddeleeuws beschouwd worden, zonder nauwkeurigere toewijzing. Het betreft overwegend grachten en greppels (tien in totaal: PS12-1, PS12-4, PS12-18, PS12-23, PS12-25, PS13-9, PS13-17, PS13-18, PS13-21, PS13-34), alsook twee kuilen (PS13-16 en PS13-27) en twee voorlopig ongedefinieerde lagen (PS12-2 en PS14-12).

De datering van deze contexten is gebaseerd op een vrij beperkte hoeveelheid aardewerk die niet toelaat om een fijnere datering te bekomen. Meestal betreft het slechts enkele scherfjes reducerend of oxiderend gebakken, lokaal aardewerk en konden er geen vormen gedetermineerd worden. Uitzonderingen zijn: gracht PS12-1 met een scherf steengoed met engobe/zoutglazuur en greppel PS12-4 met een scherf in witbakkend aardewerk dat mogelijk afkomstig is uit het Maasland. Laag PS14-12, afgelijnd op grondplan B, bevatte een steelfragment van een pan in oxiderend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk.

Figuur 50: Grondplan met aanduiding van de laatmiddeleeuwse contexten (donkergrijs met blauwe arcering)

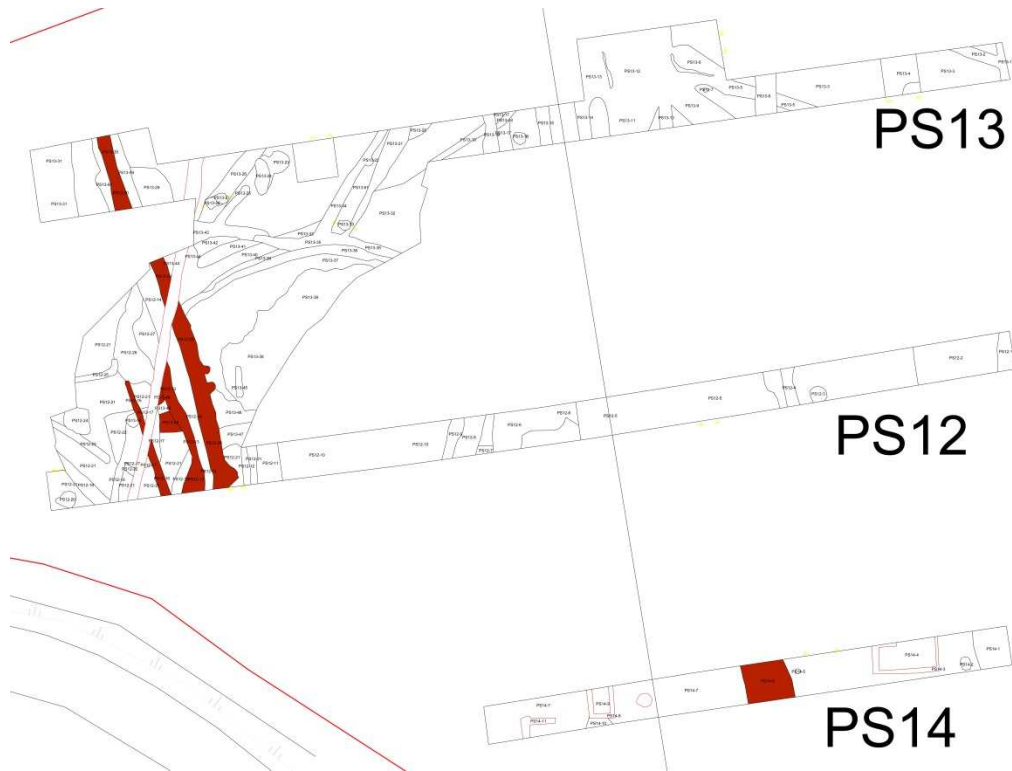

Figuur 51: Grondplan B met aanduiding van de laatmiddeleeuwse context PS14-12 (donkergrijs met blauwe arcering)

6.2.2.3. Laatmiddeleeuws tot postmiddeleeuws

Enkele contexten kunnen door middel van hun datering op basis van het aardewerk en door hun ligging ten opzichte van andere gedateerde contexten in de late tot postmiddeleeuwen geplaatst worden. Het betreft een gracht (PS12-13) en een greppel (PS12-16), beide met een noordwest-zuidoost oriëntatie, alsook twee lagen die niet nader geïnterpreteerd konden worden (PS13-48 en PS14-6). Laag PS13-48 is mogelijk in verband te brengen met de grote uitgraving.

Zowel de greppel als de beide lagen leverden slechts één scherp oxiderend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk op. Enkel gracht PS12-13 bevatte een iets grotere hoeveelheid van hetzelfde soort aardewerk, samen met enkele scherven reducerend gebakken, lokaal gedraaid aardewerk. Al deze sporen oversnijden echter contexten die op hun beurt in de late middeleeuwen gedateerd werden, wat een datering in de late tot (het begin van) de postmiddeleeuwen naar voren brengt.

Figuur 52: Grondplan met aanduiding van de laat- tot postmiddeleeuwse contexten (rood)

Een projectie van gracht PS12-13 op de Atlas der Buurtwegen maakt duidelijk dat deze gracht grotendeels overeenkomt met een perceelsgrens die op de kaart is afgebeeld (Fig. 53). Op basis hiervan kan verondersteld worden dat deze perceelsgracht in de post-middeleeuwen nog steeds in gebruik was. Deze perceelsgrens is op de kadasterkaart van Popp niet meer zichtbaar.

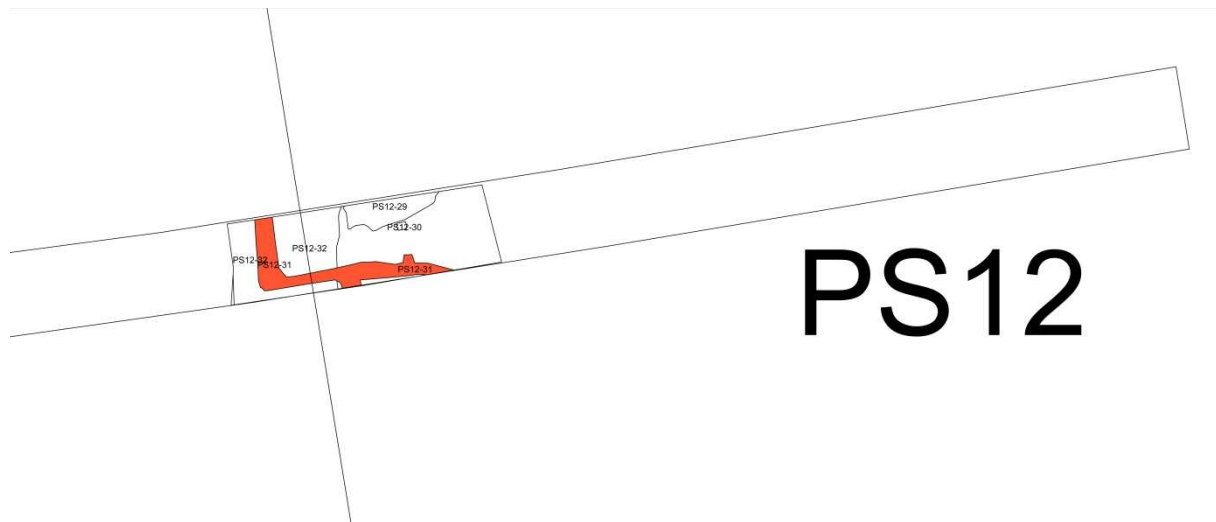
Figuur 53: Projectie van het grondplan op de Atlas der Buurtwegen

6.2.2.4. Postmiddeleeuwse sporen

Tenslotte zijn er drie contexten die op basis van het gerecupereerde aardewerk als postmiddeleeuws beschouwd worden: gracht PS14-1, vermoedelijke ophogingslaag PS12-5 en greppel PS12-31 (Fig. 54 en 55). Bij alle contexten bestaat het aardewerk overwegend uit oxiderend gebakken, lokaal gedraaide scherven, waarbij bij greppel PS12-31 een lollepot, een kamerpot en een teil kon herkend worden. Deze greppel wordt overigens afgedekt door de vermoedelijke ophogingslaag PS12-5. Deze laag bevatte naast de oxiderend gebakken aardewerkcategorie eveneens fragmenten van steengoed met engobe/zoutglazuur en een teilfragment in reducerend gebakken aardewerk.

Figuur 54: Grondplan A met aanduiding van de postmiddeleeuwse contexten (oranje)

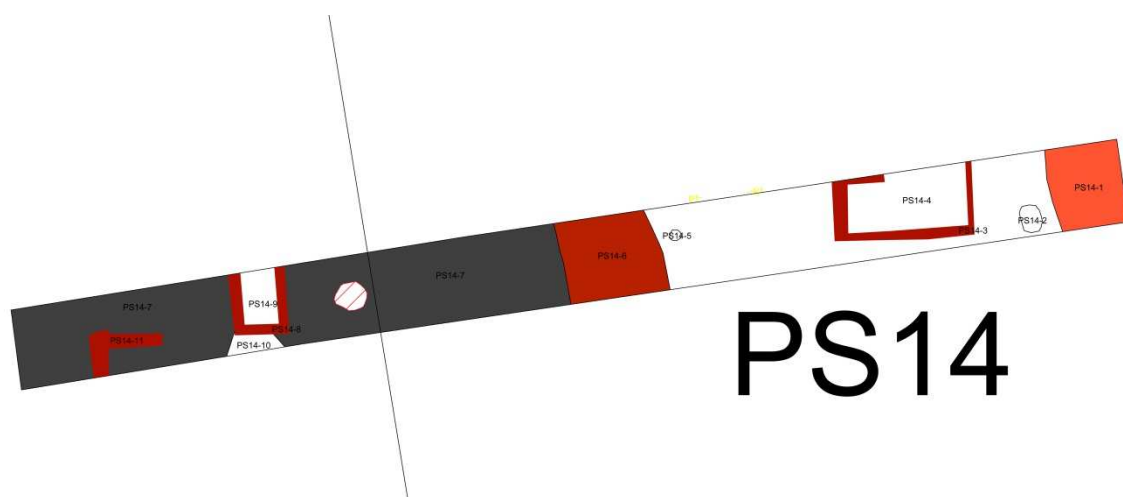

Figuur 55: Grondplan B met aanduiding van de postmiddeleeuwse greppel PS12-31 (oranje)

6.2.2.5. Niet gedateerde sporen

Slechts een beperkt aantal contexten leverde geen dateerbaar materiaal op. Het betreft enkele greppels, grachten en mogelijke ophogingslagen, die omwille van hun samenhang met andere, gedateerde sporen eveneens in de late tot postmiddeleeuwen geplaatst kunnen worden.

In de meest zuidelijke proefsleuf zijn tevens enkele muurresten te situeren (Fig. 56). Contexten PS14-8 en PS14-3 zijn mogelijk restanten van kelders of beerputten, met een puinvulling aan de binnenzijde. PS14-3 bevat sporen van een pleisterlaag aan de binnenzijde. De onderzijde van deze muren werd niet achterhaald. Context PS14-11 is dan weer een funderingsrestant van een muur en is zeer ondiep bewaard. Alle muren zijn opgebouwd in baksteen, met formaten van 23 à 24cm bij 11,5 à 112,5cm bij 5 à 5,5cm. Uit de puinvulling in PS14-3 kon een ijzeren hak gerecupereerd worden.

Figuur 56: Grondplan van de muurresten in PS14

6.2.2.6. Projectie van de sporen op historische kaarten

Een vergelijking van de beschikbare postmiddeleeuwse kaarten met het geregistreerde grondplan toont aan dat de bebouwingssporen aan de straatzijde gelinkt kunnen worden aan de bebouwing die is

weergegeven op de kaarten. Het betreft een erf aan de straatzijde (Ferraris, Fig. 57, Atlas der Buurtwegen, Fig. 58 en Popp, Fig. 59). Het is op basis van deze projectie en de terreinwaarnemingen duidelijk dat de aangetroffen sporen gelinkt zijn aan de kadastrale percelen waarbinnen ze gelegen zijn, en dat de aangetroffen situatie dus 'op zich' staat.

Figuur 57: Projectie van het grondplan op de kaart van Ferraris

Figuur 58: Projectie van het grondplan op de Atlas der Buurtwegen

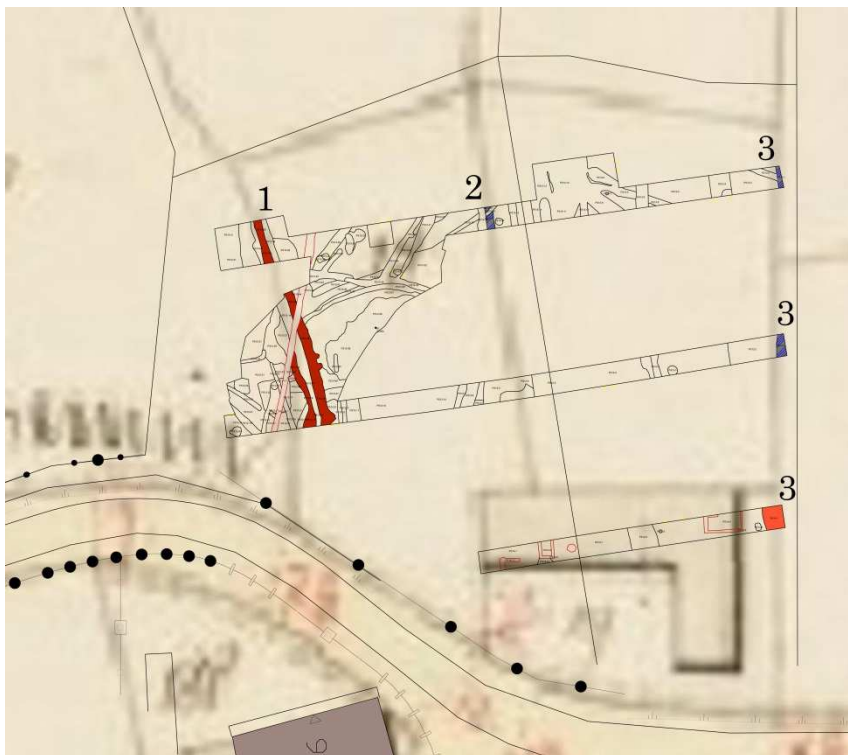

Figuur 59: Projectie van het grondplan op de Popkaart

Verskillende grachten en greppels die tijdens het onderzoek zijn waargenomen, zijn in verband te brengen met de perceelsindeling die op de postmiddeleeuwse kaarten is weergegeven. Gracht PS12-13 kwam in dit opzicht reeds aan bod (Fig. 61, nr. 1 en cfr. supra). In de oostelijke zijde van het terrein vormen PS14-1 en PS12-1 een voorloper van de perceelsgrens die op het moment van het onderzoek nog steeds zichtbaar was in het landschap en dit in de vorm van een iets meer oostwaarts gelegen greppeltje (Fig. 60, nr. 3 en Fig. 61, nr. 3). Centraal op het terrein kon in PS13 eveneens een voormalige perceelsgreppel (PS13-17) herkend worden (Fig. 60, nr. 2 en Fig. 61, nr. 2). Gracht PS12-32 die op grondplan B werd geregistreerd is hier mogelijk ook mee in verband te brengen (Fig. 62, nr. 1).

Figuur 60: Projectie van het grondplan op de Poppkaart met aanduiding van de aangetroffen perceelsgreppels

Figuur 61: projectie van het grondplan op de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van de perceelsgreppels

Figuur 62: projectie van grondplan B op de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van perceelsgreppel PS12-32

6.2.2.7. *Samenvatting en interpretatie fase 2*

De resultaten van het onderzoek van de **tweede fase** vertonen een verschillend beeld dan deze van de eerste fase.

De zuidelijke zone bevatte sporen van (sub)recente bebouwing die op de beschikbare postmiddeleeuwse, iconografische bronnen afgebeeld is. De rest van het terrein leverde een eerder grote hoeveelheid aan grachten en greppels op, waarbij de sporendensiteit het grootst is in de westelijke helft van het onderzoeksgebied. In de oostelijke helft werd een ophogingslaag waargenomen, waaronder verscheidene oudere sporen werden aangetroffen, eveneens overwegend grachten en greppels. Naast greppels en grachten bevatten de sleuven ook enkele kuilen of mogelijke paalsporen en een grote uitgraving waar een aantal grachten lijken in uit te lopen.

Uit de sporen kon een aanzienlijke hoeveelheid vondsten gerecupereerd worden, zodat een goede datering ervan mogelijk was. Op basis van deze vondsten blijken de sporen voornamelijk ten vroegste uit de volle middeleeuwen, en vooral uit de late middeleeuwen en de post-middeleeuwen te dateren.

Er is op basis van iconografisch materiaal (Ferraris, Atlas der Buurtwegen) sprake van postmiddeleeuwse (18de – 19de eeuwse) bewoning langs een weg (Biest). De vraag die zich hierbij stelt is of deze bewoning teruggaat op (laat)middeleeuwse bewoning en of de aanwezigheid hiervan archeologisch vast te stellen is.

Op basis van het vooronderzoek te Leuzesesteenweg blijkt de ingebruikname van het terrein en de huidige (kadastrale) perceelsindeling terug te gaan tot ten vroegste de overgang van de volle naar de late middeleeuwen (12de-13de eeuw).

Opmerkelijk is dat de overgrote meerderheid van de aangetroffen sporen greppels en grachten zijn of behoren tot een grote uitgraving, wellicht een poel. Duidelijke sporen van oudere middeleeuwse bebouwing (bijvoorbeeld houtbouw) zijn niet aangetroffen. Enkel de meest recente bebouwing heeft sporen nagelaten (bakstenen kelders of beerputten). Dit suggereert voor de oudere fasen een andere vorm

van bebouwing, die geen of weinig overblijfselen nalaat in de ondergrond, zoals bijvoorbeeld leggerbouw/vakwerkbouw.

Deze veronderstelling is mee ondersteund door waarnemingen op andere sites in de regio. Gelijkaardige sites werden in het verleden door SOLVA reeds archeologisch onderzocht (zie onder meer de meest recente bewoningsfase te Kruishoutem Containerpark¹⁵, bepaalde zones te Wortegem-Petegem Diepestraat¹⁶ en de laatmiddeleeuwse sporenconcentratie langsheen de Oude Pontstraat te Ronse Pont West¹⁷). Ook bij deze sites konden geen bebouwingssporen worden vastgesteld, en wordt de aanwezigheid van laat-/ postmiddeleeuwse bebouwing verondersteld op basis van de aangetroffen concentraties aan andere sporen zoals grachten, greppels, vondsten, ...

We gaan ervan uit dat de sporen langsheen de Leuzesesteenweg in dit kader kunnen geplaatst worden.

¹⁵ Vanholme N., Taelman E. & Cherretté B., 2015

¹⁶ De Maeyer W., Taelman E., 2017, Wortegem Diepestraat. Archeologisch onderzoek, conceptrapport.

¹⁷ De Graeve A., 2017, Ronse Pont West. Archeologisch onderzoek, conceptrapport.

7. Assessment en basisanalyse van de vondsten en stalen

Voor dit rapport zijn alle vondsten bestudeerd en ingevoerd in de databank van SOLVA. Er zijn verder geen sporen bemonsterd voor staalname.

Materiaal	Aantal	Eenheid	Inventarisnr	Spoornummer	Spoorinterpretatie
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	3	stuks	1	PS1-A-3--	gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	2	PS1-A-6--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	3	PS1-A-7--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2	stuks	3	PS1-A-7--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Niet gedetermineerd / niet gedetermineerd	1	stuks	3	PS1-A-7--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur (Langerwehe, Raeren, Frechen, Keulen) / niet gedetermineerd	1	stuks	3	PS1-A-7--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / kan/kruik	1	stuks	4	PS2-A-1--	Weg-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	4	PS2-A-1--	Weg-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / grape	1	stuks	4	PS2-A-1--	Weg-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	4	stuks	4	PS2-A-1--	Weg-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Pijpaarde / Pijpjes	1	stuks	4	PS2-A-1--	Weg-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	5	PS2-A-2--	negatief spoor
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / grape	1	stuks	5	PS2-A-2--	negatief spoor
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	6	PS2-A-6--	gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / teil	1	stuks	6	PS2-A-6--	gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	9	stuks	6	PS2-A-6--	gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur algemeen / niet gedetermineerd	1	stuks	7	PS2-A-8--	paalspoor
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / bord	1	stuks	8	PS3-A-4--	gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2	stuks	8	PS3-A-4--	gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / teil	1	stuks	8	PS3-A-4--	gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / teil	1	stuks	8	PS3-A-4--	gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Ander aardewerk / Faience / niet gedetermineerd	1	stuks	8	PS3-A-4--	gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal handgevormd / niet gedetermineerd	1	stuks	8	PS3-A-4--	gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / bord	2	stuks	9	PS3-A-2--	gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	9	PS3-A-2--	gracht
Aardewerk / Niet gedetermineerd	1	stuks	10	PS4-A-2--	greppel
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	11	PS4-A-7--	Gracht
Aardewerk / Romeins / Gewone waar / Gedraaid reducerend gebakken / Niet gedetermineerd / niet gedetermineerd	1	stuks	12	PS4-KV1-A-2--	greppel
Aardewerk / Niet gedetermineerd	1	stuks	12	PS4-KV1-A-2--	greppel
Aardewerk / Niet gedetermineerd	1	stuks	13	PS4-KV1-A-3--	greppel
Aardewerk / Niet gedetermineerd	3	stuks	14	PS4-KV4-A-2--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	14	PS4-KV4-A-2--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	15	PS11-A-1--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	16	PS11-A-3--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / teil	1	stuks	17	PS11-A-4--	Gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	18	PS11-A-5--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal handgevormd / niet gedetermineerd	3	stuks	19	PS11-A-8--	Gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	6	stuks	20	PS11-A-9--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / teil	2	stuks	20	PS11-A-9--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal handgevormd / niet gedetermineerd	7	stuks	21	PS11-A-11--	Gracht
Aardewerk / Niet gedetermineerd	1	stuks	22	PS6-KV2-A-2--	Greppel
Aardewerk / Romeins / Fijne waar / Belgische waar / Terra nigra / Zeepwaar / niet gedetermineerd	4	stuks	23	PS6-KV2-A-7--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	4	stuks	24	PS8-A-12-AB-2	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur (Langerwehe, Raeren, Frechen, Keulen) / niet gedetermineerd	1	stuks	24	PS8-A-12-AB-2	Gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / teil	6	stuks	25	PS8-A-12-AB-3	Gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	25	PS8-A-12-AB-3	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	26	PS1-A-2--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	26	PS1-A-2--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2	stuks	27	PS2-A-4--	Greppel
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / teil	2	stuks	28	PS3-A-P3-1	gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / kom	1	stuks	28	PS3-A-P3-1	gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2	stuks	28	PS3-A-P3-1	gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	1	stuks	29	PS7-A-11--	Gracht
Aardewerk / Romeins / Gewone waar / Handgevormd oxiderend gebakken / Dolia / niet gedetermineerd	2	stuks	29	PS7-A-11--	Gracht
Aardewerk / Niet gedetermineerd	4	stuks	29	PS7-A-11--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Niet gedetermineerd / niet gedetermineerd	1	stuks	30	PS8-A-10-AB-2	B-horizont
Silix / Werktuig / Geretoucheerde afslag / Niet gedetermineerd	1	stuks	31	PS10-A-4--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	1	stuks	32	PS11-A-7--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / bord	1	stuks	33	PS2-KV1-A-2--	Kuil-ongedefinieerd
Metaal / Ferro / Constructie / Spijker/nagel	1	stuks	33	PS2-KV1-A-2--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal handgevormd / niet gedetermineerd	4	stuks	34	PS2-KV2-A-2--	Gracht
Aardewerk / Niet gedetermineerd	4	stuks	35	PS6-KV2-A-5--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal handgevormd	3	stuks	36	PS7-KV2-A-1--	Gracht
Aardewerk / Romeins / Fijne waar / Belgische waar / Terra nigra / Niet gedetermineerd / niet gedetermineerd	2	stuks	37	PS2-KV1-A-LV--	
Silix / Afslag / Volledig	1	stuks	38	PS6-KV2-A-6--	gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	41	PS12-2--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Ander aardewerk / Ander witbakkend aardewerk / niet gedetermineerd	1	stuks	42	PS12-4--	Greppel
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur algemeen / niet gedetermineerd	5	stuks	43	PS12-5--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / teil	1	stuks	43	PS12-5--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	17	stuks	43	PS12-5--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	7	stuks	44	PS12-6--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2	stuks	44	PS12-6--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Steengoed / Steengoed Siegburg / niet gedetermineerd	1	stuks	45	PS12-8--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	45	PS12-8--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / teil	3	stuks	46	PS12-10--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	13	stuks	46	PS12-10--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	3	stuks	46	PS12-10--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / teil	1	stuks	47	PS12-10--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	8	stuks	47	PS12-10--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / teil	1	stuks	47	PS12-10--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur (Langerwehe, Raeren, Frechen, Keulen) / kan/kruik	1	stuks	47	PS12-10--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur (Langerwehe, Raeren, Frechen, Keulen) / niet gedetermineerd	1	stuks	47	PS12-10--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2	stuks	48	PS12-14--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / kom	1	stuks	48	PS12-14--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2	stuks	48	PS12-14--	Gracht
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	49	PS12-16--	Greppel
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2	stuks	50	PS12-18--	Greppel
Aardewerk / Middeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	9	stuks	51	PS12-21--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / kogelpot	1	stuks	51	PS12-21--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	3	stuks	51	PS12-21--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	13	stuks	51	PS12-21--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	52	PS12-21--	Laag-ongedefinieerd

Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	53	PS12-23--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	54	PS12-25--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Steengoed / Steengoed Siegburg / drinknap	1 stuks	55	PS12-26--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	55	PS12-26--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	56	PS12-27--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	56	PS12-27--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	6 stuks	57	PS12-28--	Gracht
Aardewerk / Postmiddeleeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / lollepot	1 stuks	58	PS12-31--	Greppel
Aardewerk / Postmiddeleeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / kamerpot	1 stuks	58	PS12-31--	Greppel
Aardewerk / Postmiddeleeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / teil	2 stuks	58	PS12-31--	Greppel
Aardewerk / Postmiddeleeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	9 stuks	58	PS12-31--	Greppel
Bot / Dierlijk bot	1 stuks	58	PS12-31--	Greppel
Metaal / Ferro / Niet gedetermineerd	1 stuks	58	PS12-31--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	3 stuks	59	PS12-32--	Gracht
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / bord	1 stuks	59	PS12-32--	Gracht
Aardewerk / Middelste eeuwen / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur (Langerwehe, Raeren, Frechen, Keulen) / niet gedetermineerd	1 stuks	60	PS13-1--	Gracht
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / vuurklok	1 stuks	61	PS13-3--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	7 stuks	61	PS13-3--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	61	PS13-3--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Niet gedetermineerd	10 stuks	61	PS13-3--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	5 stuks	62	PS13-9--	Gracht
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	1 stuks	62	PS13-9--	Gracht
Aardewerk / Niet gedetermineerd	1 stuks	62	PS13-9--	Gracht
Aardewerk / Niet gedetermineerd	2 stuks	63	PS13-10--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / vetvanger	1 stuks	64	PS13-12--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	64	PS13-12--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	4 stuks	64	PS13-12--	Laag-ongedefinieerd
Metaal / Ferro / Niet gedetermineerd	1 stuks	65	PS13-15--	Gracht
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	66	PS13-16--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	67	PS13-17--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	2 stuks	68	PS13-18--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	1 stuks	69	PS13-20--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	70	PS13-21--	Greppel
Metaal / Ferro / Niet gedetermineerd	1 stuks	71	PS13-22--	Paalspoor
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / kom	6 stuks	72	PS13-23--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur (Langerwehe, Raeren, Frechen, Keulen) / niet gedetermineerd	1 stuks	72	PS13-23--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / vergiet	1 stuks	73	PS13-24--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	3 stuks	73	PS13-24--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	2 stuks	74	PS13-27--	Kuil-ongedefinieerd
Metaal / Ferro / Constructie / Spijker/nagel	1 stuks	74	PS13-27--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	3 stuks	75	PS13-28--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Handgevormd met donkere kern (Verhaeghe A) / kogelpot	1 stuks	76	PS13-29--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	4 stuks	76	PS13-29--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / teil	1 stuks	76	PS13-29--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	6 stuks	76	PS13-29--	Kuil-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	77	PS13-30--	Gracht
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	77	PS13-30--	Gracht
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	8 stuks	78	PS13-31--	Gracht
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	9 stuks	78	PS13-31--	Gracht
Metaal / Ferro / Niet gedetermineerd	1 stuks	78	PS13-31--	Gracht
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	79	PS13-34--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / kogelpot	2 stuks	80	PS13-35--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	17 stuks	80	PS13-35--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / teil	1 stuks	81	PS13-36--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / kom	1 stuks	81	PS13-36--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / grape	1 stuks	81	PS13-36--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	5 stuks	81	PS13-36--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Postmiddeleeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / lollepot	1 stuks	81	PS13-36--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	7 stuks	81	PS13-36--	Laag-ongedefinieerd
Metaal / Ferro / Niet gedetermineerd	3 stuks	81	PS13-36--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Steengoed / Steengoed Siegburg / drinknap	1 stuks	82	PS13-37--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur (Langerwehe, Raeren, Frechen, Keulen) / kan/kruik	1 stuks	82	PS13-37--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	14 stuks	82	PS13-37--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / kan/kruik	1 stuks	82	PS13-37--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	9 stuks	82	PS13-37--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	3 stuks	83	PS13-38--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	83	PS13-38--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / kogelpot	28 stuks	84	PS13-43--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	56 stuks	84	PS13-43--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	6 stuks	85	PS13-46--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	85	PS13-46--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	86	PS13-47--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	86	PS13-47--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	87	PS13-48--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / grape	1 stuks	88	PS13-50--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	88	PS13-50--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	88	PS13-50--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / vuurklok	10 stuks	89	PS13-52--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	4 stuks	89	PS13-52--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / vuurklok	2 stuks	90	PS13-61--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / kogelpot	6 stuks	90	PS13-61--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	16 stuks	90	PS13-61--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	15 stuks	90	PS13-61--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	91	PS13-63--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	5 stuks	91	PS13-63--	Greppel
Bot / Dierlijk bot	7 stuks	92	PS13-64--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal grijs / tuitpot	1 stuks	92	PS13-64--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	1 stuks	92	PS13-64--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	2 stuks	92	PS13-64--	Greppel
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	1 stuks	93	PS13-LV--	
Aardewerk / Postmiddeleeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	4 stuks	94	PS14-1--	Gracht
Metaal / Ferro / Gebruiksvoorwerp / Hak	1 stuks	95	PS14-4--	Laag-opulling
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	96	PS14-6--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / voorraadpot	1 stuks	97	PS14-7--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	11 stuks	97	PS14-7--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Grijs / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1 stuks	97	PS14-7--	Laag-ongedefinieerd
Aardewerk / Middelste eeuwen / Rood / Lokaal gedraaid / pan	1 stuks	98	PS14-12--	Laag-ongedefinieerd

Figuur 63: overzicht van alle materialen per spoornummer

8. SYNTHESE

Het archeologisch vooronderzoek op een ca. 2,9 ha groot terrein ter hoogte van het sportcomplex Rosco langs de Leuzesesteenweg te Ronse vond plaats naar aanleiding van de geplande herinrichting tot parkeerzone met groenzones en daarmee gepaard gaande rioleringswerken en de aanleg van een bufferbekken. Door middel van proefsleuven werd getracht inzicht te verwerven in de mogelijke aanwezigheid van archeologische sporen.

Het vooronderzoek vond gefaseerd plaats, aangezien bij aanvang, in augustus 2014, nog niet alle betrokken percelen door de stad verworven waren.

In de **eerste fase** is 2,65 ha door middel van proefsleuven en kijkvensters onderzocht. Hierbij kwam een duidelijke opdeling van het terrein in drie zones naar voren.

De oostelijk gelegen percelen bleken tot 1,2 m opgehoogd met een puinpakket, waaronder zich de oorspronkelijke ploeglaag bevond. Op het onderliggende, eerste archeologische niveau zijn verscheidene kleine kuilen aangetroffen. De vulling ervan en hun specifieke ligging doen vermoeden dat deze gelinkt kunnen worden aan de recent verdwenen bewoning op dit perceel.

Het aantal archeologische sporen in het noordelijke en noordoostelijke deel van het terrein zijn schaars. Slechts de restanten van oude perceelsgrenzen zijn aangesneden. Het terrein is bij de inrichting van het aanwezige voetbalterrein deels afgegraven, waarbij mogelijk oudere sporen zijn verdwenen.

Het merendeel van de sporen bevindt zich op het zuidelijke en lager gelegen gedeelte. Het gaat voornamelijk om (veelal fragmentair bewaarde) grachten en greppels, waarvan sommige duidelijk deel uitmaakten van de perceelsindeling van het terrein. Deze sporen leverden slechts een beperkte hoeveelheid vondsten op. Verschillende greppels kunnen in de late middeleeuwen tot post-middeleeuwen geplaatst worden. Eén greppel dateert mogelijk uit de Romeinse periode, een ander uit de volle middeleeuwen en nog een andere is laatmiddeleeuws. Het vooronderzoek bracht ook enkele vrij grote, relatief houtskoolrijke kuilen aan het licht, die vermoedelijk te linken zijn aan ‘artisanale’ activiteiten. Door de afwezigheid van vondsten kunnen ze niet gedateerd worden. Sporen die met zekerheid in verband te brengen zijn met één of andere vorm van bebouwing zijn afwezig.

De resultaten van het onderzoek van de **tweede fase** vertonen een verschillend beeld dan deze van de eerste fase. Op basis van de aangetroffen sporen is er sprake van twee zones op het terrein.

De zuidelijke zone bevatte sporen van (sub)recente bebouwing die op de beschikbare postmiddeleeuwse, iconografische bronnen afgebeeld is.

De rest van het terrein leverde een eerder grote hoeveelheid aan grachten en greppels op, waarbij de sporendensiteit het grootst is in de westelijke helft van het onderzoeksgebied. In de oostelijke helft werd een ophogingslaag waargenomen, waaronder verscheidene oudere sporen werden aangetroffen, eveneens overwegend grachten en greppels. Naast greppels en grachten bevatten de sleuven ook enkele kuilen of mogelijke paalsporen en een grote uitgraving waar een aantal grachten lijken in uit te lopen. De functie van deze uitgraving was niet met zekerheid vast te stellen, mogelijk betreft het een poel.

Uit de sporen kon een aanzienlijke hoeveelheid vondsten gerecupereerd worden, zodat een goede datering ervan mogelijk was. Op basis van deze vondsten blijken de sporen voornamelijk ten vroegste uit de volle middeleeuwen, en vooral uit de late middeleeuwen en de post-middeleeuwen te dateren.

De resultaten van fase 2 schetsen een beeld zoals dat reeds op andere sites in de regio is vastgesteld. Er is op basis van iconografisch materiaal (Ferraris, Atlas der Buurtwegen) sprake van postmiddeleeuwse (18de – 19de eeuwse) bewoning langs een weg (Biest). De vraag die zich hierbij stelt is of deze bewoning teruggaat op (laat)middeleeuwse bewoning en of de aanwezigheid hiervan archeologisch vast te stellen is.

Op basis van het vooronderzoek te Leuzesesteenweg bleek dat de ingebruikname van het terrein en de huidige (kadastrale) perceelsindeling teruggaan tot ten vroegste de overgang van de volle naar de late middeleeuwen (12de-13de eeuw).

Opmerkelijk is dat de overgrote meerderheid van de aangetroffen sporen greppels en grachten zijn of behoren tot een grote uitgraving, wellicht een poel. Duidelijke sporen van oudere middeleeuwse bebouwing (bijvoorbeeld houtbouw) zijn niet aangetroffen. Enkel de meest recente bebouwing heeft sporen nagelaten (bakstenen kelders of beerputten). Dit suggereert voor de oudere fasen een andere vorm van bebouwing, die geen of weinig overblijfselen nalaat in de ondergrond, zoals bijvoorbeeld leggerbouw/vakwerkbouw.

Deze veronderstelling is mee ondersteund door waarnemingen op andere sites in de regio. Gelijkaardige sites werden in het verleden door SOLVA reeds archeologisch onderzocht (zie onder meer de meest recente bewoningsfase te Kruishoutem Containerpark, bepaalde zones te Wortegem-Petegem Diepestraat en de laatmiddeleeuwse sporenconcentratie langsheen de Oude Pontstraat te Ronse Pont West). Ook bij deze sites konden geen bebouwingssporen worden vastgesteld, en wordt de aanwezigheid van laat-/postmiddeleeuwse bebouwing verondersteld op basis van de aangetroffen concentraties aan andere sporen zoals grachten, greppels, vondsten, ...

We gaan ervan uit dat de sporen langsheen de Leuzesesteenweg in dit kader kunnen geplaatst worden.

9. AANBEVELINGEN EN GEPLANDE VERVOLGONDERZOEKEN

Algemeen kan gesteld worden dat de terreinen, onderzocht in **fase 1**, geen noemenswaardige archeologische sporen (meer) bevatten. Het vooronderzoek kon op voldoende wijze aantonen dat bijkomend onderzoek geen meerwaarde zal bieden, ofwel door de afwezigheid van sporen, of door de aanwezigheid van recente verstoring, of de beperkte bewaringsgraad en samenhang tussen de aangetroffen sporen.

De resultaten van **fase 2** van het vooronderzoek schetsen dan weer een beeld zoals dat reeds op andere sites in de regio is vastgesteld. Er is op basis van iconografisch materiaal (Ferraris, Atlas der Buurtwegen) sprake van postmiddeleeuwse (18de – 19de eeuwse) bewoning langs een weg (Biest). Op basis van het vooronderzoek te Leuzesesteeweg kan aangetoond worden dat de ingebruikname van het terrein en de huidige (kadastrale) perceelsindeling teruggaan tot ten vroegste de overgang van de volle naar de late middeleeuwen (12de-13de eeuw). Duidelijke sporen van oudere middeleeuwse bebouwing zijn niet aangetroffen, enkel de meest recente bebouwing heeft sporen nagelaten. Dit suggereert voor de oudere fasen een andere vorm van bebouwing, die geen of weinig overblijfselen nalaat in de ondergrond, zoals bijvoorbeeld leggerbouw/vakwerkbouw. Gelijkaardige sites werden in het verleden door SOLVA reeds archeologisch onderzocht (zie onder meer de meest recente fase te Kruishoutem Containerpark, bepaalde zones te Wortegem-Petegem Diepestraat en de laatmiddeleeuwse sporenconcentratie langsheen de Oude Pontstraat te Ronse Pont West). Het lijkt duidelijk dat de sporen langsheen de Leuzesesteeweg in dit kader kunnen geplaatst worden.

Het vooronderzoek (ca. 18% onderzocht middels proefsleuven/kijkvensters), in confrontatie met de iconografische bronnen en datering van het vondstenmateriaal, leverde reeds een vrij consistent beeld op van dit perceel. Er kan verwacht worden dat een vervolgonderzoek weliswaar de aangetroffen sporen verder zou blootleggen, alsook bijkomende sporen (grachten, greppels, ...) aan het licht zou brengen, maar dat het beeld dat reeds werd gevormd op basis van het vooronderzoek, niet fundamenteel meer zal veranderen. Op basis van het vooronderzoek kan gesteld worden dat voldoende inzicht in deze site bekomen werd.

10. SAMENVATTING

Tijdens de eerste fase van het vooronderzoek zijn voornamelijk greppels en grachten uit verschillende periodes aangesneden. De aangetroffen postmiddeleeuwse grachten komen overeen met de perceelsgrenzen die terug te vinden zijn op 18de en 19de-eeuwse kaarten. Op dezelfde kaarten is er sprake van bewoning langsheen de Biest. De erfgrachten ervan zijn eveneens aangesneden. Enkele kuilen in de nabijheid kunnen hier mogelijk ook aan gelinkt worden. De bebouwing zelf is evenwel niet aangetroffen. Het noordoostelijke deel van het terrein bleek sterk opgehoogd met een puinpakket, waaronder zich sporen gelinkt aan de recent verdwenen bewoning bevonden.

Over het algemeen zijn de aangetroffen sporen in fase 1 slechts fragmentair bewaard. Bovendien leverden ze een zeer beperkte hoeveelheid aardewerk op, waardoor de datering ervan bemoeilijkt wordt. Verder onderzoek is niet aan de orde.

De tweede fase van het vooronderzoek levert een totaal verschillend beeld op dan de eerste fase. Op basis van de aangetroffen sporen is er sprake van twee zones op het terrein. De meest zuidelijke zone bevatte sporen van (sub)recente bebouwing die op de beschikbare postmiddeleeuwse, iconografische bronnen eveneens afgebeeld is. De rest van het terrein leverde een grote hoeveelheid aan grachten en greppels op, waarbij de sporendensiteit het grootst is in de westelijke helft van het onderzoeksgebied. In deze zone is behalve grachten en greppels eveneens een grote uitgraving vastgesteld, waarvan de functie onduidelijk is en die gedurende een vrij lange periode in gebruik is geweest. Opvallend is de betere bewaring van deze sporen in vergelijking met de eerste fase van het vooronderzoek. Bovendien bevatten de sporen een aanzienlijke hoeveelheid vondsten, zodat een goede datering ervan mogelijk was. Op basis van deze vondsten blijken de sporen voornamelijk ten vroegste in de volle middeleeuwen, in de late middeleeuwen en in de post-middeleeuwen te dateren.

Duidelijke sporen van oudere middeleeuwse bebouwing (bijvoorbeeld houtbouw) zijn niet aangetroffen. Dit suggereert voor de oudere fasen een andere vorm van bebouwing, die geen of weinig overblijfselen nalaat in de ondergrond, zoals bijvoorbeeld leggerbouw/vakwerkbouw. Deze veronderstelling is mee ondersteund door waarnemingen op andere sites in de regio (Kruishoutem Containerpark, Wortegem-Petegem Diepestraat, Ronse Pont West), waarbij de aanwezigheid van laat-/ postmiddeleeuwse bebouwing verondersteld wordt op basis van de aangetroffen concentraties aan andere sporen zoals grachten, greppels, vondsten, ...

Er kan verwacht worden dat een vervolgonderzoek weliswaar de aangetroffen sporen verder zou blootleggen, alsook bijkomende sporen (grachten, greppels, ...) aan het licht zou brengen, maar dat het beeld dat reeds werd gevormd op basis van het vooronderzoek, niet fundamenteel meer zal veranderen. Op basis van het vooronderzoek kan gesteld worden dat voldoende inzicht in deze site bekomen werd.

11. BIBLIOGRAFIE

Boeren I., Adriaenssens S., De Keersmaeker L., Tys D. & Vandekerkhove K., 2009, *Een archeologische evaluatie en waardering van houtskoolmeilers in het Zoerselbos (Zoersel-provincie Antwerpen)*. Instituut voor natuur- en bosonderzoek. Agentschap Onroerend Erfgoed.

Deconinck, J., 1962, Villa Romaine à Russeignies (prov. Hainaut), *Archéologie, Publication du Cercle de Recherches Préhistoriques du Renaisis, t. III*, 1961-62, 4.

De Graeve A., 2017, Ronse Pont West. Archeologisch onderzoek, conceptrapport.

De Grootte, K., 2008, *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw)*. Deel I, Relicta Monografieën 1.

De Maeyer W., Taelman E., 2017, Wortegem Diepestraat. Archeologisch onderzoek, conceptrapport.

De Mulder G., Deschieter J. & De Clercq W., 2002. Sporen van landgebruik te Ronse/Paillaertstraat - van de Middeleeuwen tot heden, *VOBOV-Info 56*, 28-32.

Devos E., 2008. De stedelijke ontwikkeling van Ronse tot circa 1800, met enkele latere uitlopers. *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde 57*.

In't Ven, I. & De Clercq, W., 2005, *Een lijn door het landschap. Archeologie en het vTn-project 1997-1998*, Brussel.

Pede R., Clement C., De Cleer S., Guillaume V. & Cherretté B., 2013, Ronse De stadstuin. Archeologisch onderzoek. *SOLVA Archeologie rapport 20*.

Sevenant M., Menschaert J., Couvreur M., Ronse A., Antrop M., Geypens M., Hermy M. & De Blust G., 2002, *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen*. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten, s.l.

Vanholme N., Taelman E. & Cherretté B., 2015, Kruishoutem Containerpark. Archeologisch onderzoek. *SOLVA Archeologie rapport 40*.

12. BIJLAGEN

12.1. Handleiding bij het raadplegen van de bijlagen

De bijlagen bij het rapport zijn ingedeeld in een algemene gegevensfiche over het project inclusief trefwoorden, een lijst met overzichtsfoto's, een structuurlijst, een contextlijst, een sporenlijst, een vondstenlijst en een fotolijst op spoorniveau. Tevens wordt een overzicht geboden van uitgevoerd *post-excavation* onderzoek en mogelijkheden voor verder onderzoek.

Deze lijsten worden aangevuld met de afgeleverde vergunningen voor metaaldetectie en prospectie met ingreep in de bodem enerzijds, en de bijzondere voorwaarden waaraan het onderzoek dient te beantwoorden, opgesteld door de bevoegde overheid - het Agentschap Onroerend Erfgoed - anderzijds.

We geven hierbij enige duiding met betrekking tot de diverse lijsten in deze bijlage.

De lijsten worden automatisch gegenereerd uit de SOLVA-databank¹⁸. In deze databank worden tijdens de opgraving en de rapportage alle data die tijdens een archeologisch project worden gegenereerd, samengebracht. Het gaat hierbij dus zowel om velddata (foto's, plannen, beschrijvingen, relaties tussen sporen, vondsten, ...) als documenten die tijdens de rapportage worden gegenereerd (aardewerktekeningen, informatie over behandeling van materiaal, het archeologisch rapport, diverse laboanalyses, administratief archief zoals vergunningen, bijzondere voorwaarden, ...). In het kader van de rapportage genereert de databank een reeks lijsten zoals gevraagd in de "Minimumnormen voor archeologische registratie en rapportage" en de "bijzondere voorwaarden" bij het concrete project.

Conform de structuur van de databank (zie hoofdstuk methodologie, verwerking) worden de bijlagen hiërarchisch opgebouwd. Alle velddata worden in de databankstructuur op drie niveaus ingedeeld: spoorniveau, contextniveau en structuurniveau. We verduidelijken met een voorbeeld.

Onder de noemer '**sporen**' verstaan we het kleinste niveau van notulering, de kleinste eenheid als het ware: bijvoorbeeld een aflijning in een grondplan of een laag in een kuil bij een coupetekening. Dit is het niveau waarop vondsten afzonderlijk worden ingezameld.

Verschillende sporen kunnen toebehoren aan een '**context**': zo vormen verschillende lagen in een kuil samen de context 'kuil'.

Op gelijkaardige wijze kunnen verschillende contexten gegroepeerd worden tot een overkoepelende '**structuur**': diverse paalkuilen behoren bijvoorbeeld toe aan de structuur 'gebouw'.

In de databank, en dus ook in deze bijlagen, worden de velddata volgens vastgestelde thesauruslijsten toegewezen aan de noemers 'sporen', 'contexten' en 'structuren'. Door archeologische begrippen (gebouw, crematiegraf, grafkuil, laag, ...) via een vastgestelde thesauruslijst aan een specifiek niveau toe te wijzen (spoor, context, structuur), bestaat de garantie dat bij bevraging van de databank naar een bepaald archeologisch begrip, effectief ook alle ingevoerde data in de resultatenlijst voorkomt (anders gezegd, we vermijden daardoor dat 'grafkuil' de ene maal bij 'context', en de andere maal bij 'structuur' wordt ondergebracht).

De lijsten in deze bijlage zijn volgens dezelfde hiërarchie opgebouwd. In de bijlage wordt achtereenvolgens een overzicht gebracht van structuren, contexten en sporen. Op deze wijze kan van 'groot' naar 'klein' afgedaald worden in de informatie. Er wordt bovendien met kruisverwijzingen gewerkt: bij structuren staat vermeld uit welke contexten ze zijn opgebouwd, bij contexten staat vermeld uit welke

18 Zie ook hoofdstuk « Methodologie, Verwerking » aangaande informatie over de SOLVA-databank archeologie.

sporen ze zijn opgebouwd. In omgekeerde richting staat bij de sporenlijsten vermeld tot welke context en structuur een spoor behoort, en bij de contextlijst staat vermeld tot welke structuur een context behoort. De structuurlijst bevat dus een overzicht van gerelateerde contexten. De contextlijst bevat een overzicht van gerelateerde structuren (hoger niveau) en sporen (lager niveau), alsook een overzicht van alle foto's, plannen, vondsten en stalen. De sporenlijst bevat een overzicht van gerelateerde contexten en structuren, alsook een overzicht van alle foto's, plannen, vondsten en stalen. De gedetailleerde spoorbeschrijvingen zijn uitsluitend in de sporenlijsten zelf terug te vinden. Op elk niveau tot slot staat een interpretatie en zo mogelijk ook een datering vermeld.

Voor de duidelijkheid geven we mee dat niet elk spoor noodzakelijk deel uitmaakt van een context (en dus structuur), evenmin als elke context aan een structuur kan toegewezen worden.

Wat de wijze van nummering betreft, geldt als algemene regel dat contexten en structuren de naam dragen van het spoornummer dat als eerste aan die 'context' (en eventueel bij uitbreiding 'structuur') wordt toegewezen. In een rapport zijn het doorgaans de contextnummers en, indien gegroepeerd onder een structuur, de structuurnummers die in de tekst de leidraad vormen.

Tot slot enkele bijzonderheden:

Verstoringen en 'negatieve sporen', sporen die na couperen geen of een natuurlijk spoor blijken te zijn, worden niet tot het niveau van een context gebracht, maar bestaan enkel tot op het spoorniveau.

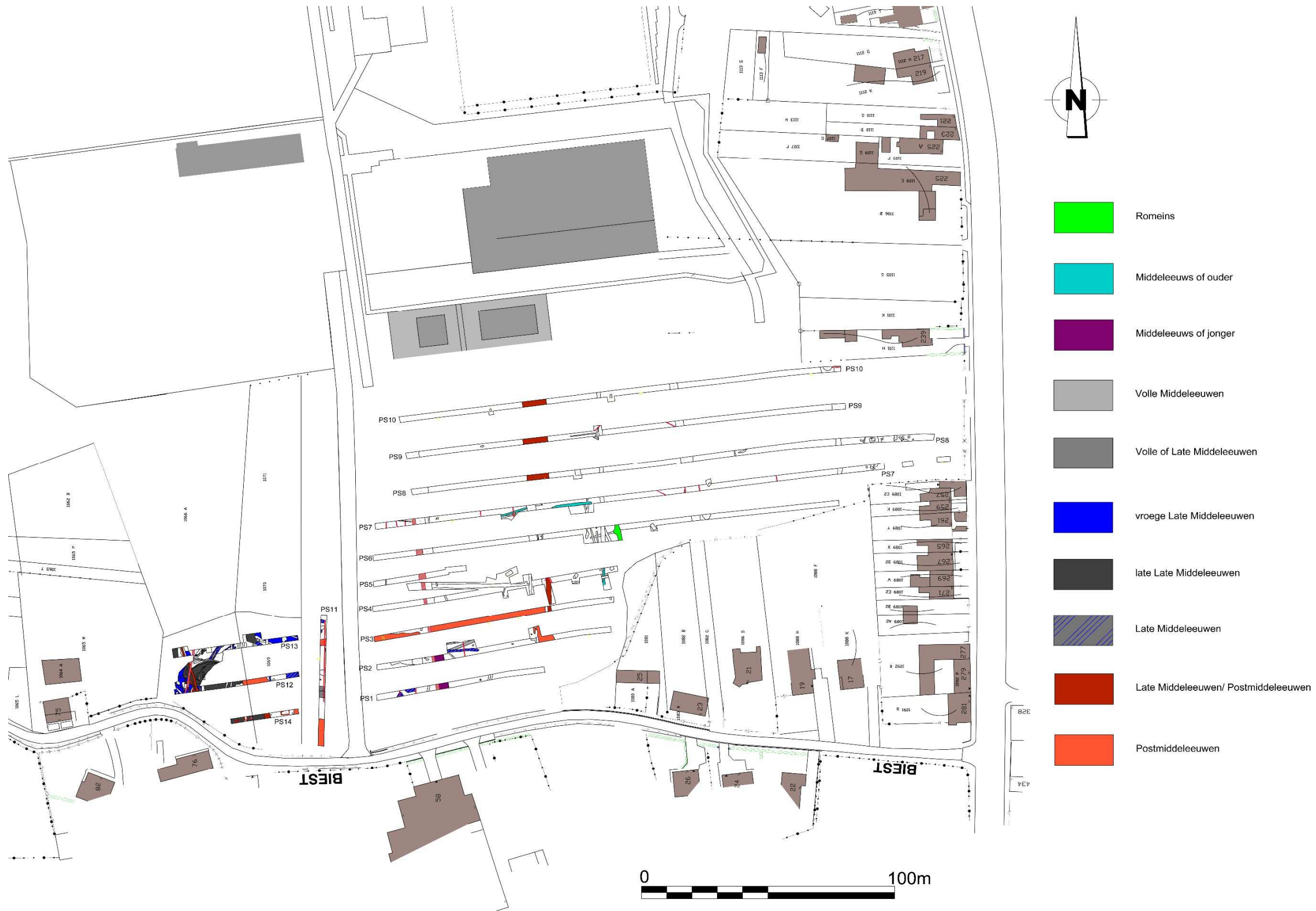
In het geval dat het een rapportage van een vooronderzoek betreft, worden sporen in principe *niet* aan een context (en bij uitbreiding een structuur) toegewezen. Contexten en structuren worden pas aangemaakt op het moment van een archeologische opgraving, aangezien op dat ogenblik alle beschikbare informatie aanwezig is, en dit dus dan wel een zinvolle oefening is. Tijdens een vooronderzoek zijn heel wat relaties bijvoorbeeld nog niet duidelijk.

De enige uitzondering op deze regel wordt gemaakt wanneer bij de verwerking van een vooronderzoek reeds duidelijk is dat de sporen gelegen zijn in een zone die *niet voor verder onderzoek in aanmerking* komt. Dan worden sporen waar mogelijk wel tot contexten gegroepeerd (en worden dus in de databank contexten (en eventueel structuren) aangemaakt). Op deze wijze wordt gegarandeerd dat informatie rond potentiële contexten of structuren niet verloren gaat bij een bevraging van de databank. Een voorbeeld verduidelijkt dit: een geïsoleerde grafkuil, die geen aanleiding geeft tot verder onderzoek, wordt wel als context gedefinieerd in de databank, omdat deze zo ook in de resultatenlijst van een bevraging zal voorkomen. Zoniet zou deze grafkuil voor de databank 'onzichtbaar' worden.

12.2. Lijsten

- Gegevensfiche project
- Overzichtsfoto's
- Structuren, met vermelding van de gerelateerde contexten
- Contexten, met vermelding van de gerelateerde structuren en sporen, foto's, plannen, vondsten en stalen
- Sporen, met vermelding van de gerelateerde contexten, structuren, foto's, plannen, vondsten en stalen
- Inventaris vondsten
- Fotolijst
- Vergunning metaaldetectie en prospectie met ingreep in de bodem
- Bijzondere voorwaarden

12.3. Grondplannen

Grondplan A

- Romeins
- Middeleeuws of ouder
- Middeleeuws of jonger
- Volle Middeleeuwen
- Volle of Late Middeleeuwen
- vroege Late Middeleeuwen
- late Late Middeleeuwen
- Late Middeleeuwen
- Late Middeleeuwen/ Postmiddeleeuwen
- Postmiddeleeuwen

Grondplan B